Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

ЗВЯЗДА

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

Орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў Беларускай ССР

18 чэрвеня 1991 г. АЎТОРАК

№ 117 (21645)

Цана 10 кап.

ЗАЯВА

народных дэпутатаў-камуністаў у сувязі з абмеркаваннем на сесіі Вярхоўнага Савета БССР пытанняў аб дэпартызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый, дэпалітызацыі праваахоўных органаў і нацыяналізацыі ўласнасці КПСС — КПБ

Паважаныя народныя дэпутаты Беларускай ССР!

Грамадзяне рэспублікі!

У парадак дня IV сесіі Вярхоўнага Савета БССР уключаны пытанні аб дэпартызацыі, дэпалітызацыі і нацыяналізацыі маёмасці КПСС — КПБ. Мы лічым сваім грамадзянскім і чалавечым абавязкам яшчэ раз ясна і недвухсэнсава выкласці сваю пазіцыю па гэтаму блоку праблем, сумленна і адкрыта давесці яе да ўсяго беларускага народа. Робім мы гэта з чыстым сумленнем, таму што нам няма чаго скрываць ад нашых людзей. Погляды камуністаў на развіццё і ўмацаванне дэмакратыі ў краіне, на прававую дзяржаву, ролю і месца любой партыі ў палітычнай сістэме грамадства адпавядаюць канстытуцыйным прынцыпам, дзеючаму заканадаўству, уключаючы законы, прынятыя Вярхоўным Саветам рэспублікі цяперашняга склікання. Яны адпавядаюць таксама агульнапрызнаным прынцыпам і нормам міжнароднага права.

Мы ўсведамляем, што ў грамадстве ёсць сілы, якія пад выглядам разгорнутых у краіне дэмакратычных пераўтварэнняў імкнуцца выцесніць камуністычную партыю з усіх сфер грамадска - палітычнага жыцця, а ў канчатковым выніку — дабіцца яе поўнай ліквідацыі. Жорсткім нападкам падвяргаецца і Кампартыя Беларусі, якая цвёрда і паслядоўна выступае за сацыяльную справядлівасць, супраць рэстаўрацыі буржуазных парадкаў, капіталізацыі нашага грамадства. Не грэбуючы ніякімі сродкамі, у тым ліку і яўна процізаконнымі, дэструктыўныя сілы ўпарта нагнятаюць антыкамуністычную істэрыю, зноў і зноў падштурхоўваюць Вярхоўны Савет БССР да прыняцця антыканстытуцыйных рашэнняў.

Такая пастаноўка пытання раўназначная забароне на дзейнасць камуністычнай партыі — гэта шлях да насілля, да замены дэмакратыі самай жорсткай дыктатурай, непрыкрытым таталітарызмам.

Мы заклікаем кожнага народнага дэпутата, кожнага грамадзяніна рэспублікі яшчэ раз узважыць меру асабістай адказнасці за тое, што адбываецца. Падтрымка патрабаванняў аб дэпалітызацыі, дэпартызацыі і нацыяналізацыі маёмасці КПСС — КПБ можа выклікаць новую хвалю канфрантацыі, паглыбіць раскол грамадства і яшчэ больш аддаліць вырашэнне надзённых праблем жыцця нашага народа.

Некалькі месяцаў назад Вярхоўны Савет БССР, прыняўшы Законы «Аб уласнасці ў Беларускай ССР», «Аб асноўных прынцыпах народаўладдзя», «Аб міліцыі», іншыя заканадаўчыя акты, ужо практычна адхіліў антыканстытуцыйныя патрабаванні. Чаму ж мы павінны перагледаць дакументы, на якіх яшчэ не высахла чарніла?

Ды і самі патрабаванні аб дэпалітызацыі і дэпартызацыі не толькі процізаконныя, але і лжывыя, дэмагагічныя па сутнасці. Праграмныя дакументы новых палітычных партый і некаторых грамадскіх рухаў прадугледжваюць стварэнне і дзейнасць іх структур у працоўных калектывах і па месцы пражывання. Размова ідзе, такім чынам, аб перапалітызацыі і перапартызацыі. У гэту непрыстойную задуму спрабуюць уцягнуць і Вярхоўны Савет БССР.

Дэпутаты - камуністы рашуча адхіляюць проціпраўныя патрабаванні аб нацыяналізацыі партыйнай маёмасці, створанай на законных падставах за кошт сродкаў камуністаў. Нельга дапусціць, каб рукамі Вярхоўнага Савета БССР быў учынены акт абуральнага самавольства і тым самым ажыццёўлены небяспечны прэцэдэнт пазбаўлення палітычнай партыі яе законнай уласнасці.

Нікому не дазволена вырашаць прававыя пытанні ў абход дзеючага заканадаўства, шляхам насілля, націску і самаўпраўства. Будзем жа вернымі савецкім законам, прадэманструем на справе прыхільнасць да агульнадэмакратычных, гуманістычных каштоўнасцей!

Публічна заяўляючы аб гэтым, мы заклікаем усіх народных дэпутатаў Беларускай ССР праявіць палітычную мудрасць, разважнасць, абачлівасць, астудзіць палітычныя эмоцыі, адкінуць амбіцыі ў імя і на карысць народа, які даверыў нам свой лёс, лёс будучых пакаленняў.

Зварот падпісалі 207 народных дэпутатаў - камуністаў.

Рыначныя аспекты партыйнай дыскусіі

Нататкі з канферэнцыі ў ЦК КПБ

У мінулую суботу ў зале Пленумаў ЦК КПБ адбылася навукова-практычная канферэнцыя «Праблемы ўласнасці і цэнавай палітыкі ва ўмовах пераходу эканомікі да рыначных адносін», на якой выступілі з дакладамі сакратар ЦК КПБ А. Трутнеў, намеснік дырэктара Інстытута эканомікі АН БССР М. Нікіценка, старшыня экспертнага савета Дзяржкамцэн СССР М. Чахлоў і першы намеснік старшыні Дзяржэканомплана БССР Г. Вячорка, з заключным словам — першы сакратар ЦК КПБ А. Малафееў.

Зрэшты, з меркаваннямі і вывадамі, якія прагучалі з вуснаў як дакладчыкаў, так і выступаючых, чытачу будзе прадстаўлена магчымасць азнаёміцца самому, мы ж вылучым галоўнае.

Безумоўна, размова ў першую чаргу ішла аб рамках пераўтварэння ўласнасці, аб тым, канкрэтна, якім чынам праводзіць прыватызацыю, у якіх формах, аб'ёмах, якія вынікі яна можа мець. Спектр меркаванняў быў самы шырокі — ад прапаноў як мага шырэй праводзіць прыватызацыю да яе адмаўлення ўвогуле, ад думак, каб пераважна перадаваць уласнасць працоўным калектывам да катэгарычнага: толькі прадаваць.

Нямала ўвагі было прысвечана праблемам навукова-тэхнічнага прагрэсу, канкурэнтаздольнасці беларускіх вырабаў. Адзначалася, што тут мала радаснага, асабліва пагоршылася сітуацыя ў апошнія гады. Цяжкае становішча можа напаткаць нас, калі ўзаемаразлікі паміж рэспублікамі будуць праводзіцца ў сусветных цэнах. Казахстан, Расія могуць узяць за сваё зерне намнога лепшыя тавары, чым выпускае рэспубліка. Некаторыя прамоўцы ўбачылі менавіта ва ўздыме навукова-тэхнічнага прагрэсу шлях да выратавання, а не ў рынку (хоць, напэўна, варта заўважыць: хутчэй, менавіта рынак і прымусіць уласнікаў клапаціцца аб НТП і канкурэнтаздольнасці вырабаў, увогуле — аб змяненні структуры вытворчасці).

Вядома, не былі абыдзены і пытанні цэнаўтварэння (прычым зноў жа: думкі часам былі рэзка палярнымі), сацыяльнай абароны людзей. Варта тут засяродзіць увагу на словах першага намесніка старшыні Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі М. Роша: толькі ў дзяржаўным сектары рэспублікі ў выніку прыватызацыі можа з'явіцца да 1,1—1,2 мільёна беспрацоўных, што складзе пятую частку працуючых, і органы занятасці не будуць да гэтага гатовы (?)...

Закраналіся таксама пытанні эканамічных пераўтварэнняў у вёсцы, прычым цікавым вопытам падзяліўся старшыня калгаса «Чырвоны сцяг» Валожынскага раёна, між іншым — доктар эканамічных навук, С. Шарэцкі, які таксама зазначыў, што яны ў калгасе гатовы даць зямлю ўсім жадаючым — калі ласка, прыходзьце і апрацоўвайце. Гучалі таксама заклікі абараніць дзяржаўную ўласнасць ад разбазарвання — з аднаго боку, з другога — рэабілітаваць сацыяльны статус прадпрымальніка. Адзін з выступаючых заўважыў: такія канферэнцыі трэба праводзіць своечасова, каб пэўным чынам уплываць на ўрадавую палітыку.

З заключным словам, як сказана ўжо, выступіў А. Малафееў. Варта падкрэсліць такую яго думку: пры эканамічных пераўтварэннях трэба кіравацца здаровым сэнсам, разважнасцю і адказнасцю перад людзьмі.

А цяпер — што думаюць тыя ўдзельнікі, якія не выступалі, што яны сказалі б, каб выйшлі на трыбуну?

В. РАМАНЕНКА, намеснік упраўляючага па эканоміцы Магілёўскага будтрэста № 12, віцэ-прэзідэнт саюза прадпрымальнікаў і арандатараў Беларусі: Я за тое, каб прыватызаваць усё, што паддаецца прыватызацыі. І як мага хутчэй. Пры гэтым усе метады добрыя, усе іх трэба выкарыстоўваць. Не палохацца, што, напрыклад, пры продажу дзяржаўнай уласнасці яна трапіць у рукі «ценявікоў», пра што, у прыватнасці, казаў сакратар ЦК КПБ А. Трутнеў. А дзе дэкларацыя даходаў? Прычым прадаваць трэба не на конкурснай аснове. Можна, скажам, мець вялікія грошы і не валодаць здольнасцямі да бізнесу. Гэта хутчэй павінен быць конкурс дзелавых якасцей.

Пераважнае права ў правядзенні прыватызацыі павінны атрымаць арэндныя калектывы, якія ўжо па-сапраўднаму зведалі пачуццё гаспадара. Увогуле, арэнда — гэта найбольш мяккая форма, якая вядзе да прыватызацыі. Дарэчы, нельга не ўспомніць тут пра часовую пастанову аб ацэнцы асноўных фондаў, якая стала шлагбаумам на шляху прыватызацыі. Згодна з вызначаным каэфіцыентам ацэнкі вартасці асноўных фондаў гэтыя фонды становяцца даражэйшымі, чым каштавалі першапачаткова, і калектыў ніколі не выкупіць іх.

А цяпер што датычыць бязвыплатнага метаду прыватызацыі. Ужо другім дакладчыкам, М. Нікіценкам, выказвалася апасенне, маўляў, прап'юць, прагуляюць сваю долю. Але ж гэта працэнтаў 10—15. Хачу правесці тут аналогію са сталыпінскай зямельнай рэформай. Было такое, што прапівалі свае надзелы, аднак большасць стала гаспадарамі на іх, і грамадства ў цэлым выйграла.

Я таксама супраць жорсткага кантролю над цэнамі (рынак сам адрэгулюе іх), супраць усякіх абмежаванняў у зарплаце. Мы заяўляем, што рухаемся да рынку, які перш за ўсё адкрывае дарогу прадпрымальнасці, магчымасці зарабляць і ў той жа час абмяжоўваем фонд спажывання, (успомнім пра сярэднюю зарплату ў 480 рублёў). Гэта неразумнае абмежаванне. У прыватнасці, наш арэндны калектыў даўно ўжо вырас з гэтых 480 рублёў.

Нярэдка гучыць, і сёння таксама прагучала, пра беспрацоўе... Наконт гэтага так скажу: я — эканаміст і калі буду ведаць, што мне ў патыліцу дыхаюць яшчэ два эканамісты — выкладуся да канца. Ды беспрацоўе трэба прызнаць нармальнай з'явай. А ўвогуле, у нас і цяпер не могуць выгнаць з работы яўнага гультая...

В. САБАН, дырэктар Смілавіцкай валяльна - лямцавай фабрыкі: Далучыць чалавека да сродкаў вытворчасці — гэта заўсёды было асноўнай задачай, таму таксама лічу, што ўсе метады тут — добрыя. Разам з тым, аддаю перавагу арэндзе з выкупам, наш калектыў таксама мае на ўвазе падобную перспектыву. Але вось у чым наша бяда — нестабільнасць, яна і адштурхоўвае калектывы. Возьмем, напрыклад, антыкрызісную праграму — ужо ёю асаджваюць прадпрыемствы. А яшчэ і сёння прагучала, каб строга кіравацца ўстаноўленым для прадпрыемстваў гранічным узроўнем рэнтабельнасці. Калі ж ён перавышаны, забіраць «звышпрыбытак» і перадаваць сельскай гаспадарцы. Вядома, сельская гаспадарка ў незайздросным становішчы, але і падобнае вырашэнне праблемы — вельмі ўжо простае, чыста адміністрацыйнае.

Зазначу таксама: рынак — гэта свабода прадпрымальніцтва. Яе не будзе, пакуль не правядзём дэманапалізацыю вытворчасці. Манапалісты ўзвінчваюць цэны і на тую ж прадукцыю, якая прызначаецца для сельскай гаспадаркі.

А. МАКСІМОВІЧ, сакратар партыйнага камітэта Мінскага аўтазавода: Я за ўзважанасць у пытаннях раздзяржаўлення і прыватызацыі, поўнасцю падтрымліваю тую пазіцыю, якая выкладзена ўжо ў партыйных дакументах, г. зн. за разнастайнасць форм уласнасці, прычым з перавагай калектыўных і г. д. Раздзяржаўленне і прыватызацыя не самамэта, павінны праводзіцца ў інтарэсах людзей, важна, каб яны не пацярпелі.

Што датычыць крокаў да рынку, думаецца, галоўны з іх павінен быць накіраваны на тое, каб дэцэнтралізаваць, разбуйніць вытворчасць, вялікімі ж махінамі цяжка кіраваць. Праводзіцца работа ў гэтым напрамку на нашым прадпрыемстве, у прыватнасці, вылучылі з яго асобна, са сваім фондам заработнай платы і матэрыяльна-тэхнічным забеспячэннем, завод калёсных цягачоў. Ствараецца сетка самастойных сумесных і малых прадпрыемстваў. Між іншым, зацікавіла выступленне на канферэнцыі генеральнага дырэктара аб'яднання «Спектр» І. Карповіча, які паведаміў, што яны сваё аб'яднанне разбілі на малыя арэндныя прадпрыемствы.

Адносна прыватызацыі. Аўтазаводскія эканамісты прапануюць свой шлях: браць чысты даход, які ствараецца цяпер і ўжо яго прыватызаваць, вызначаць долю кожнага, выдаваць на яе акцыі.

І апошняе. Ні ў якім разе не павінны стаяць у баку ад усіх гэтых працэсаў камуністы. Прычым іх пазіцыя павінна быць вядомай кожнаму.

І. БАРАНОЎСКІ, кар. «Звязды».

Падарунак ад пярвічкі

Новы тэлевізар «Гарызонт» падарыла дзіцячаму дому пярвічная партыйная арганізацыя зборачнага цэха Магілёўскага завода «Зеніт». Сродкі на пакупку камуністы ўзялі з уласнай партыйнай касы.

Кіраўнікі ўсіх пярвічак працуюць на грамадскіх асновах, а замест парткома выбраны савет сакратароў. Яго ўзначаліў намеснік начальніка вытворча-дыспетчарскага аддзела Віктар Малібошка. Такая арганізацыйная структура дазваляе пярвічкам быць бліжэй да людзей, лепш ведаць іх патрабаванні, актыўна дапамагаць у вырашэнні сацыяльных і вытворчых праблем. А пяцьдзесят працэнтаў узносаў, якія раней ішлі на ўтрыманне партапарату, а цяпер застаюцца ў распараджэнні нізавых звенняў, камуністы выкарыстоўваюць па свайму меркаванню. Дапамога дзіцячаму дому аказваецца ўжо не ўпершыню.

М. НАЗАРОВІЧ, кар. БЕЛТА.

У БУРАХ КРЫЗІСУ — ШЛЯХ ДА РЫНКУ

ПРАКЛАДВАЕ ЎРАД РЭСПУБЛІКІ. ПАТОНЕ ВАШ КАРАБЕЛЬ — УСЁ ГУЧНЕЙ ВОКЛІЧЫ СКЕПТЫКАЎ. УСТАІЦЬ. МЫ ПЛЫВЁМ ПА ВЫВЕРАНАМУ КУРСУ,— СЦВЯРДЖАЕ СТАРШЫНЯ САВЕТА МІНІСТРАЎ БЕЛАРУСІ ВЯЧАСЛАЎ КЕБІЧ.

НА ЧЫМ ЖА ЗАСНАВАНА ГЭТА ЎПЭЎНЕНАСЦЬ? ПРЫСЛУХАЕМСЯ ДА АРГУМЕНТАЎ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА.

— Мы вельмі доўга стаялі на беразе і вялі размовы, ці варта наогул плысці да казачнага рыначнага Эльдарада, калі плысці, з кім і г. д.? Ну, пакуль думалі-варажылі — дачакаліся жорсткага шторму. Вось глядзіце, якая абстаноўка склалася ў эканамічным моры рэспублікі. Рэспубліканскі бюджэт на гэты год быў прыняты з дэфіцытам у 3,5 мільярда рублёў. Гэта многа, вельмі многа, асабліва калі ўлічыць, што рэспубліцы да апошняга часу ўдавалася зводзіць канцы з канцамі і не ўлазіць у даўгі. Звярстаўшы рэспубліканскі кашалёк хоць і з мінусам, пачалі шукаць шляхі па скарачэнню дэфіцыту бюджэту. Аднак грымнула спачатку студзеньскае павышэнне аптовых цэн, а затым і нябывалае красавіцкае падаражанне спажывецкага кошыка. Яшчэ з большымі абаротамі запрацаваў друкарскі станок, паскорыліся інфляцыйныя працэсы.

У выніку, калі падзеі ў эканоміцы рэспублікі будуць развівацца нават не па самаму дрэннаму варыянту, экспертныя ацэнкі паказваюць, што бюджэтны дэфіцыт можа ўзрасці ў 1,3—1,5 раза, зніжэнне нацыянальнага даходу магчыма да 20 працэнтаў пры яшчэ большым падзенні аб'ёмаў прамысловай вытворчасці і рэальных даходаў насельніцтва.

Прыкметы непагадзі, якая насоўваецца, урад убачыў яшчэ да хвалі красавіцкіх стачак, што ўзрушылі рэспубліку, і пачаў распрацоўваць антыкрызісную праграму па стабілізацыі эканомікі і сацыяльнай абароне насельніцтва, вынесеную потым на сесію Вярхоўнага Савета рэспублікі.

— Вячаслаў Францавіч, скептыкі гавораць, што праграм на ўзроўні Саюза і рэспублікі ўжо створана дастаткова, а вось вынікаў не відаць.

— Так, але ўсё гэта былі, так сказаць, праграмы гутарковага жанру, ці што. А наша праграма — праграма справы. І каб да канца года не патануць у бушуючым моры, мы пачалі плысці і плывём да рыначнай эканомікі. Для гэтага, па-першае, робім усё магчымае, каб скараціць дэфіцыт дзяржаўнага бюджэту. Як і ў любой сям'і ў цяжкія часы пераглядаюць свой гардэроб і тое, без чаго магчыма абысціся, нясуць на продаж, так і ўрад лічыць неабходным «падцiснуцца», скараціць тыя расходы, якія не дыктуюцца крайняй неабходнасцю. Напрыклад, прыпыняем фінансаванне шэрагу неперашачарговых будоўляў. Няма патрэбы ў гэтыя цяжкія часы заганяць так патрэбныя грошы ў шматмільённыя корпусы і бетонныя палацы. На 25—30 працэнтаў скарачаецца дзяржаўны, урадавы апарат, а таксама апарат міністэрстваў і ведамстваў.

Па нашых падліках амаль 90 працэнтаў адміністрацыйнага персаналу занята ў апараце кіравання прадпрыемстваў і рознага роду гаспадарчых арганізацый. Менавіта тут вялікі рэзерв скарачэння расходаў на кіраванне.

І наогул, у праграме прапануецца зусім іншы падыход да вырашэння праблемы камплектавання гаспадарчых кадраў на ўсіх узроўнях. Гаворка ідзе аб найме, замацаваным кантрактам. Кантракты з кіраўнікамі прадпрыемстваў будуць заключаны ўжо ў самы бліжэйшы час.

— Я разумею, што праграма накіравана на тое, каб прадухіліць спаўзанне да далейшага крызісу, спыніць інфляцыю і г. д. Але многім не спадабаецца, што яна мае жорсткія непапулярныя меры і прадугледжвае нават скасаванне прыбытку ў прадпрыемстваў, па сутнасці яго пераразмеркаванне. Гэта дае падставу многім апанентам заяўляць, што з яе па-ранейшаму тырчаць вушы камандна-адміністрацыйнай сістэмы.

— Разумееце, цяпер жа пераходны перыяд да рынку, перыяд складаны і цяжкі — ледзь-ледзь прамарудзіў, і карабель сядзе на рыфы. І ў гэты час надзвычайна неабходна моцная выканаўчая ўлада, неабходна прымаць і непапулярныя сёння адміністрацыйныя меры, асабліва ў частцы рэгулявання вытворчасці і падтрымання ў ёй неабходных прыярытэтаў. І гэта думка не толькі мая, але і шэрагу замежных і савецкіх вучоных-экспертаў, якія прадстаўляюць розныя школы, такіх, як амерыканскі прафесар Норвуд, шырока вядомыя савецкія вучоныя-эканамісты М. Шмялёў і Г. Лісічкін. Аналізуючы нашу праграму, яны падкрэслілі, што і самыя прызнаныя заходнія свяцілы і каманда Рыгора Яўлінскага наўрад ці зрабілі б лепшай яе рыначную частку. Гэта я гавару не ў мэтах самарэкламы, а да таго, што ў выніку шматмесячных работ мы прыйшлі да варыянта пераходу да рынку, які цяпер з'яўляецца найбольш прымальным. Але аб чыста рыначным аспекце потым.

Цяпер мне хацелася б адзначыць, чаму ўрад адстойвае адміністрацыйныя меры, нягледзячы на іх яўную непапулярнасць у розных колах. Справа ў тым, што многія з нашых прамыслоўцаў разумеюць пераход да рынку як магчымасць пабольш урваць у роднай дзяржавы, у сумежніка або проста больш слабага блізкага. Карыстаючыся манапольным правам, дэфіцытам усяго і ўся, скажам, у сістэме будматэрыялаў або ў лёгкай прамысловасці, атрыманымі эканамічнымі свабодамі, узвінчваюць цэны на сваю прадукцыю неймаверна, накручваюць па сутнасці дутыя даходы. Вось глядзіце: у студзені-красавіку гэтага года прамысловыя прадпрыемствы рэспублікі змаглі не толькі кампенсаваць узрослыя выдаткі вытворчасці, але і атрымаць прыбытак у два разы большы, чым за адпаведны перыяд мінулага года. І заўважце, што гэта дасягнута пры значным скарачэнні аб'ёмаў вытворчасці.

Вось уражваючы прыклад. Льнозаводы Віцебскага аб'яднання па нарыхтоўках і перапрацоўцы льновалакна скарацілі яго вытворчасць амаль напалавіну. Цана звычайнай льняной прасціны, якая стала дэфіцытам, паднялася да 50—60 рублёў, а вось прыбытак заводаў павялічыўся больш чым у 10 разоў, рэнтабельнасць — у 8,8 раза. Адзін за адным гэтыя прадпрыемствы пачалі купляць аўтамабілі замежных марак.

Я не супраць пакупкі «мерседэсаў». Я катэгарычна супраць абдзіралаўкі дзяржавы і нашых савецкіх грамадзян пад выглядам рынку. Вось чаму ў сваёй праграме мы прадугледжваем гэты не зусім апраўданы прыбытак выкарыстаць больш разумна, падтрымаць, напрыклад, сельскую гаспадарку. Там жа закупачныя цэны ў асноўным засталіся стабільнымі пры рэзкім скачку кошту тэхнікі, угнаенняў, будматэрыялаў. На мяжы разарэння нават калгасы-мільянеры. І хіба задумваецца іх сусед з таго ж льнозавода, седзячы за рулём шведскай «Вольва», што заўтра ён і зусім акажацца без сыравіны, а ўсё грамадства на мяжы голаду. Вось чаму ў гэты складаны перыяд улада павінна быць не аморфнай, а цвёрдай і, калі хочаце, жорсткай.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

«Адабраць і раздзяліць»?

Да абмеркавання пытання «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя заканадаўчыя акты Беларускай ССР у адпаведнасці з прапановамі органаў і асоб, якія валодаюць правам заканадаўчай ініцыятывы, а таксама запытамі, прапановамі і патрабаваннямі працоўных і ўдзельнікаў мітынгаў і забастовак, што мелі месца ў красавіку 1991 года ў рэспубліцы» Вярхоўны Савет рэспублікі прыступіў, калі можна так сказаць, у стадыі высокага псіхалагічнага напружання.

Справа ў тым, што на прапанову рэдакцыйнай камісіі весці прамую трансляцыю па радыё і паказаць поўны відэазапіс абмеркавання пытання па Беларускаму тэлебачанню парламент большасцю галасоў выказаўся адмоўна. Такім чынам, аб патрабаваннях адносна дэпартызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый, дэпалітызацыі праваахоўных органаў, уласнасці КПСС—КПБ, праходжанні асобамі, прызванымі ва Узброеныя Сілы СССР, воінскай службы на тэрыторыі Беларускай ССР і іншых праблемах беларускі народ зможа даведацца... толькі па афіцыяльных пастановах і рашэннях Вярхоўнага Савета БССР. Дарэчы, такі ж лёс напаткаў і яшчэ адзін важны для кожнага жыхара рэспублікі пункт парадку дня сесіі — «Аб заснаванні паста Прэзідэнта Беларускай ССР». І як ні спрабаваў у сваім кароткім выступленні першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета БССР Станіслаў Шушкевіч пераканаць сваіх калег па парламенту, што ў іх «не будзе спосабу адказаць на многія пытанні грамадзян рэспублікі, калі мы тое пытанне, якое яны ўзнялі, будзем вырашаць тайна, паміж сабой...», усё роўна большасць народных дэпутатаў рэспублікі «не паддалася» на покліч галоснасці.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Свой першы візіт на беларускую зямлю Патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Алексій II пачаў з наведання плошчы Перамогі ў Мінску.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Матэрыял аб знаходжанні Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Алексія II чытайце на 3-й старонцы.

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

У зоне асаблівай увагі

МАНАЛОГ ДЫРЭКТАРА ГОМЕЛЬСКАГА ФІЛІЯЛА ІНСТЫТУТА РАДЫЯЦЫЙНАЙ МЕДЫЦЫНЫ АНАТОЛЯ СКРАБІНА

Тое, аб чым хачу расказаць, прашу не лічыць скаргай. Проста набалела на душы. Справа ж аб выратаванні тых людзей, якія пацярпелі ў выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС.

Наш філіял быў створаны ў канцы 1989 года. Меркавалася, што новае падраздзяленне медыцынскага профілю на Гомельшчыне павысіць эфектыўнасць навуковай работы, наблізіць яе да людзей, якія маюць патрэбу ў тэрміновай дапамозе. Аднак рэалізацыя намечанага пакідае жадаць лепшага. І вось чаму.

Філіялу перадалі будынак гаркома партыі, які, зразумела, быў непрыстасаваным для нашай работы. Яго неабходна было рэканструяваць, на што пайшло ні многа ні мала — 16 месяцаў. Наш аб'ект аддалі на водкуп будаўнікам трэста № 27, а той перадаў яго кааператывам, якія па ходу рэканструкцыі змянялі адзін аднаго. На ўсе работы было затрачана больш трохсот тысяч рублёў. Але каб жа толькі ў гэтым усе нашы беды!

Адно з самых балючых пытанняў сёння — кадры спецыялістаў у галіне радыяцыйнай медыцыны. Іх у Беларусі катастрафічна не хапае. А не будзе спецыялістаў — не будзе і філіяла. Таму пачаліся пошукі іх.

Быць адным з маіх намеснікаў я прапанаваў перспектыўнаму вучонаму, кандыдату хімічных навук з Чэлябінска Роберту Іванавічу Пагодзіну. Доўгі час ён жыў у гасцініцы, пакуль аплату нумара не давялі да 16 рублёў у суткі. Зараз ён асталяваўся ў адным з пакояў філіяла. Такі ж лёс, мяркуючы па ўсім, напаткае і кандыдата навук, загадчыка лабараторыі спектраметрыі Анатоля Хакям'янавіча Міхайдарава, высокакваліфікаванага спецыяліста, які па нашаму запрашэнню прыехаў з Красаярскага атамнага камбіната, — ён таксама пакуль што жыве ў гасцініцы.

На прыватных кватэрах жывуць і два маладыя спецыялісты, адзін з якіх скончыў аспірантуру ў Кіеве, а другі — ардынатуру ў Маскве. Для расшырэння і паглыблення работ нам неабходны клінічная лабараторыя і намеснік дырэктара па клінічнай частцы, бо без гэтага не ўзняць навуковы бок справы. Удалося ўгаварыць аднаго вядомага вучонага з доктарскай ступенню, які мае вялікі вопыт у галіне радыяцыйнай медыцыны. Ён паабяцаў прыехаць, калі будзе кватэра ў Гомелі.

Навошта я ўсё гэта гавару? Мы фарміруем калектыў. Зараз у ім каля 50 чалавек — у асноўным малодшыя навуковыя супрацоўнікі з мясцовых. У штатным жа раскладзе філіяла інстытута павінна быць амаль 100 чалавек, 70 з якіх— навуковыя работнікі. Дык вось, каб філіял запрацаваў на поўную сілу, яго вядучых супрацоўнікаў трэба не толькі запрасіць аднекуль, але і забяспечыць жыллём. Дарэчы, я і сам дагэтуль жыву ў гасцініцы, а сям'я — у Мінску. Кіраўнікі аблвыканкома абяцаюць дапамогу, але справа ні з месца.

Другая вузлавая праблема. Нас яшчэ ні разу як след не фінансавалі. У 1989 годзе нашкраблі рэшткі сродкаў іншых арганізацый Міністэрства аховы здароўя рэспублікі. Летась атрымалі іх толькі ў верасні. Адзінае, што паспелі набыць, — некаторую тэхніку, на базе якой ствараем вылічальны цэнтр. Сёлета зведваем пэўныя цяжкасці з атрыманнем зарплаты. Як жыць вучоным пры сённяшніх цэнах з пустым кашальком?

Наш профіль даследаванняў патрабуе апаратуры высокай дакладнасці, якую можна закупіць за мяжой. А дзе ўзяць грашовыя сродкі? Як весці работы? Нам было б значна лягчэй, каб аблвыканком знайшоў магчымасць узяць філіял інстытута на фінансавую датацыю, бо Міністэрства аховы здароўя БССР і яго навука — арганізацыі бедныя.

Вобразна кажучы, мы знаходзімся ў становішчы дзіцяці, якому трэба дапамагчы стаць на ногі, каб яно магло самастойна рабіць першыя крокі па жыцці. У такіх, з дазволу сказаць, умовах мы знайшлі, на нашу думку, адзіна правільнае рашэнне: пайшлі на заключэнне дагавораў з шэрагам інстытутаў краіны, якія маюць і навуковы патэнцыял, і неабходную апаратуру. Дзякуючы гэтаму, удалося выканаць упершыню ў краіне вельмі важную работу. Мы даследавалі наяўнасць плутонію ў арганізме людзей, якія пацярпелі ад чарнобыльскай аварыі. Такіх даследаванняў зрабілі 160 у розных рэгіёнах вобласці. Пробы тканак мы адпраўлялі на Чэлябінскі атамны камбінат, дзе ёсць спецыяльная лабараторыя. Праўда, зараз не ведаем, як разлічыцца з камбінатам, бо і на гэта грошай не хапае.

Што было ўстаноўлена? Вядома, што плутоній, гэтак жа, як і цэзій, і стронцый, прысутнічаў у арганізме людзей і да Чарнобыля, у выніку выпрабаванняў атамнай зброі. Пасля Чарнобыля ён перавысіў гэты ўзровень у 2—5 разоў.

Акрамя таго, мы абследавалі 15 тысяч жыхароў населеных пунктаў Палесся, дзе ўзровень радыеактыўнага забруджвання параўнальна невысокі. Раней лічылася, што небяспека ад радыяцыі прама прапарцыянальная шчыльнасці забруджвання цэзіем. Але выявілася, што на Палессі асаблівыя глебавыя ўмовы, якія садзейнічаюць хуткаму пераходу радыенуклідаў па так званаму харчоваму ланцужку. У выніку ў арганізме людзей, якія жывуць на тэрыторыі са шчыльнасцю забруджвання па цэзію 2—3 кюры на квадратны кіламетр, утрыманне цэзію такое ж, як і ў тых, хто жыве ў зоне забруджанасці 20—30 кюры на квадратны кіламетр. Таму разам з абласнымі ўладамі мы і дабіваемся большай увагі да гэтых грамадзян.

Займаемся таксама пытаннямі праверкі людзей на ўтрыманне цэзію ў іх арганізме на ўстаноўках лічыльнікаў імпульсаў чалавека, якія зараз ёсць у кожным раёне вобласці. Пачалі і такую важную работу, як даследаванне ў эвакуіраваных дзяцей клетак крыві на пашкоджанне храмасомнага апарату, для чаго заключылі дагавор на супрацоўніцтва з Обнінскім інстытутам радыяцыйнай медыцыны. Гэта дазволіць выявіць групу рызыкі па генетычнаму паказчыку, якой затым будуць пры неабходнасці давацца рэкамендацыі, каб не было ў будучым адмоўных вынікаў.

Вось што нам удалося ў цяжкіх умовах работы. А маглі б дабіцца значна большага. Каб, зразумела, службовыя асобы на ўсіх узроўнях усё рабілі дзеля агульнай справы, а не толькі імітавалі бурную дзейнасць.

Запісаў У. ПЕРНІКАЎ,
кар. «Звязды».

Кірмаш старых новых рэчаў

У адрозненне ад магазінаў, куды многія бацькі пасля павышэння цэн заходзяць усё радзей і нават з некаторай боязззю, выстаўка-распрадажа дзіцячых рэчаў, якая прайшла ў клубе Брэсцкага электрамеханічнага завода, такіх пачуццяў не выклікала ні ў кога.

Работнікі прадпрыемства прадавалі тут адзенне і абутак, якія сталі цеснымі і малымі іх уласным дзецям,— рэчы не новыя, але яшчэ добрыя. Прыгожую сукеначку, напрыклад, за якую ў дзяржгандлі трэба цяпер аддаць не менш пяцідзесяці рублёў, тут можна было набыць усяго за пяць, майку — за рубель. Усяго ж рэалізавана такога тавару больш чым на 300 рублёў. Дзесяць працэнтаў з выручкі кожнага «прадаўца» ўзяў сабе клуб — арганізатар гэтага незвычайнага кірмашу.

Вядома ж, не ад добрага жыцця вырашана праводзіць такія распрадажы і далей — пакуль высокія цэны і не хапае дзіцячых тавараў. Але куды ж дзецца ад рэалій сённяшняга дня! Так што вопыт брастаўчан цалкам можа спатрэбіцца і іншым калектывам.

І. КУКСА,
кар. БЕЛТА.

ТРЫЦЦАЦЬ ЧАТЫРЫ ГАДЫ назад Марыя Ягораўна ТАРАСАВА прыйшла працаваць ў Мінскае трамвайнае дэпо. Шмат змянілася за мінулы час: першыя трамваі змяніла сучасная тэхніка, новае пакаленне прыйшло ў працоўны калектыў. Не мяняецца толькі характарыстыка Марыі Ягораўны: сумленная, шчырая і добразычлівая працаўніца.

Сёння ў калектыве дэпо працуе нямала ветэранаў. Яны перадаюць моладзі свой багаты вопыт, а некаторыя, як Марыя Ягораўна, яшчэ самі водзяць трамваі па сталёвых дарогах Мінска.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

«Суверэнітэт» сядзібнага плота,

АБО ЧАМУ І З-ЗА ЧАГО ЎЗНІКАЮЦЬ КАНФЛІКТЫ ПАМІЖ СУСЕДЗЯМІ, ШТО ЎСКЛАДНЯЮЦЬ І БЕЗ ТАГО ІХ НЯЛЁГКАЕ ЖЫЦЦЁ

Карэспандэнт выехаў на месца

Не хачу браць грэх на душу, але больш няма сіл цярпець і чакаць. Буду вымушаны прыняць меры сам... Калі я пайду на гэта, то з пакаяннем не звярнуся...

(З пісьма Б. Гардзевіча, жыхара вёскі Ураджайная Сенніцкага сельсавета Мінскага раёна).

ЁН СТАРАЎСЯ трымацца спакойна, разважліва, нават памяркоўна — і не мог. Раз-пораз усхопліваўся з крэсла, рабіў некалькі крокаў па пакоі, вяртаўся на ранейшае месца ці спыняўся насупраць мяне і прасіў: «Дапамажыце! Я ўжо не ведаю, што мне рабіць, куды звяртацца...».

Ужо адзін выгляд гэтага наведвальніка — моцна занепакоенага, знерваванага, дарэшты затузанага — яскрава сведчыў: дапяклі чалавека дык дапяклі.

Вось Браніслаў Іосіфавіч і адклаў усе свае справы (а іх у яго больш чым дастаткова), прыехаў у рэдакцыю «Звязды». Прыехаў, як у апошнюю інстанцыю, з адной-адзінай мэтай і надзеяй, што яму тут дапамогуць не толькі адстаяць справядлівасць, але і абараніць ад... суседа. Маўляў, мясцовыя і раённыя ўлады, да якіх звяртаўся шмат разоў, абмяжоўваюцца адпіскамі, а да канца разабрацца, усё ўладзіць па-людску асабліва не хочуць, ды і не могуць.

Што ж гэта за такі «невырашальны» канфлікт, перад якім усе спасавалі і які, паводле запэўніванняў майго субяседніка, можа прывесці да непрадказальнага? Нарэшце, з-за чаго ён узнік, дзе і ў чым яго вытокі?

Перад тым як ехаць ва Ураджайную, пабываў у Мінскім раённым і двойчы — у Сенніцкім сельскім Саветах. Хоць сітуацыя крыху праяснілася, але далёка не да канца: многія пытанні заставаліся без адказу.

— Ведаеце, нам самім ужо гэтыя валтузня і калатнеча да таго абрыдлі, не ведаем, што і рабіць,— сказала сакратар сельсавета Вольга Георгіеўна Апанасік.— Колькі разоў выязджалі на месца, разбіраліся, угаворвалі памірыцца — усё дарэмна: няма згоды паміж суседзямі.

А старшыня Алег Васільевіч Сівянкоў прама заявіў:

— Я туды не паеду—колькі можна! Каго толькі не вазіў разбірацца. Людзі ўжо смяюцца...

Перачытваю ліст-скаргу Б. Гардзевіча, прыгадваю, з якой неахвотай ён пакідаў рэдакцыю, якімі сумнымі вачамі глядзеў пры развітанні, і добра разумею: вось каму не да смеху.

Не буду рабіць глыбокі і падрабязны экскурс у гісторыю. Скажу толькі, што звыш дваццаці гадоў назад лёс закінуў Гардзевічаў у тутэйшыя мясціны. Браніслаў Іосіфавіч уладкаваўся механізатарам у калгасе імя Гастэлы, дзе і адпрацаваў дзесяць гадоў. Пачаў будаваць уласны дом. Ладзіў яго, асталёўваўся з адным намерам, каб і дзеці, перш-наперш сыны, таксама прыраслі да зямлі. Праўда, жыццёвы зігзаг прывёў яго з калгаса ў зелянгас. Але сем гадоў работы там не прынеслі ні задавальнення, ні грашовых набыткаў, якія былі вельмі патрэбныя, каб давесці да ладу дом, паставіць дзяцей на ногі. І вырашылі на сямейным савеце паехаць (у той час так рабілі многія) на заробкі ў Сібір. Тым больш, што сыны Раман і Васіль сталі ўжо дарослымі і склалася новая будаўнічая брыгада.

Трэба сказаць, што сібірскі ваяж вельмі дорага каштаваў Гардзевічам: на лесапавале трагічна загінуў Васіль. Але вось што характарызуе гэту працавітую сям'ю, і перш за ўсё яе гаспадара. Зробленыя грошы яны патрацілі не на аўтамашыну, іншыя дэфіцытныя і прэстыжныя рэчы, а набылі новы трактар МТЗ-80, затым у суседняй гаспадарцы — спісаныя Т-25 і Т-16. Гэтак жа расстараліся і сваімі рукамі адрамантавалі бульбасаджалку, прычэп, культыватар, іншы сельгасінвентар.

Скажаце, навошта чалавеку столькі тэхнікі? А вось на што. Яшчэ калі Б. Гардзевіч быў калгасным механізатарам, ён разам з сынамі дапамагаў апрацоўваць прысядзібныя ўчасткі адзінокім пажылым жанчынам, пенсіянерам. Рабілася гэта не за традыцыйную пляшку, не за неймаверна высокую плату, каб нажыцца, а па-суседску, з разуменнем, што трэба дапамагчы. Як жа можна інакш жыць побач?! І людзі заўжды шчыра дзякавалі.

Калі ж паўсюдна загаварылі аб кааператывах, арэндзе, фермерстве, у Гардзевічаў з'явілася задума сваю ранейшую высакародную і вельмі патрэбную вяскоўцам справу разгарнуць больш шырока. Чаму, скажам, не апрацоўваць соткі не толькі суседзям-пенсіянерам, а ўсім, хто мае ў гэтым патрэбу?

Прапанову ўхвалілі, падтрымалі і ў сельсавеце, і ў райвыканкоме. Год назад сямейны кааператыў «Мара» (так назвалі ў гонар загінуўшага сына) пачаў сваю дзейнасць, як кажуць, на законнай аснове.

— Цяпер мы апрацоўваем соткі не толькі ў сваёй вёсцы, — усхвалявана гаворыць Алімпіяда Браніславаўна,— а таксама ў Канюцічах, Русінавічах, Слабадзе, Мачулішчах, Шчытомірычах. Амаль два сельсаветы абслугоўваем. І людзі нам удзячныя. Скажыце, што мы дрэннага робім? Чаму і за што нас цкуе Паўлавец?

УЛАДЗІМІР ЯФІМАВІЧ ПАЎЛАВЕЦ, нядаўні трактарыст калгаса,— іх сусед. Пасяліўся ён тут адным з апошніх, пяць гадоў назад.

Спачатку, як мне гаварылі, жыў з суседзямі ціха-мірна, не было ў іх ніякіх непаразуменняў. А потым нібы чорная кошка дарогу перабегла. Усчалося ўсё з-за праезду, які, паводле слоў мясцовых старажылаў, быў тут спрадвеку. Менавіта Гардзевічы, пасяліўшыся тут, давялі яго да ладу: ачысцілі ад бур'яну, смецця, падсыпалі гравіем і шчэбнем — зрабілі, адным словам, па-гаспадарску. І не асабіста для сябе, а для ўсіх, у тым ліку і для Паўлаўца. Справа ў тым, што на свае прысядзібныя ўчасткі Кавалёвы, Багелі, Пласкіны, Шымкавічы і Шчасныя з канём, а тым больш з трактарам могуць трапіць толькі праз гэты праезд. Ім суседзі заўсёды карысталіся беспераШкодна.

Але паклаў на гэту дарогу вока У. Паўлавец і зрабіў вывад: суседзі парушаюць яго «сядзібны суверэнітэт». А калі так, то чым далей, тым больш з'яўлялася прэтэнзій, і ўрэшце забараніў аднавяскоўцам карыстацца праездам. Для большай гарантыі і надзейнасці ўпоперак яго паставіў высокі плот, а на вуліцы неўзабаве з'явіліся вароты. Дайшло да таго, што нават Гардзевічы цяпер ужо не маглі заехаць на свой двор.

Вядома, яны не змірыліся з такой нахабнасцю. І пайшлі сваркі, лаянкі, якія перараслі ў зацяжны канфлікт. Даходзіла нават да бойкі.

Асабліва варожа (інакш не скажаш) сям'я Паўлаўцоў пачала адносіцца да Гардзевічаў пасля таго, як тыя зарэгістравалі свой кааператыў. Алімпіяда Браніславаўна з горыччу і крыўдай расказвала пра ваяўнічасць суседзяў, пра тое, колькі шкоды яны ім робяць. Як паветра, патрэбен хоць нейкі прыстанак для тэхнікі. З гэтай мэтай, хоць і было вельмі шкада, ссеклі два рады ўласнага саду. А пабудаваць нічога не могуць: няма дзе размясціць будматэрыялы. І яны, як і трактары, іншы сельгасінвентар, знаходзяцца цяпер на сядзібах дзевяці вяскоўцаў — добрыя людзі зразумелі, пайшлі насустрач, выручылі.

А вось самы свежы факт з гэтай сумнай хронікі. 5 мая пенсіянер Іосіф Юльянавіч Шчасны папрасіў пракультываваць яму агарод. Варта было Раману Гардзевічу крыху ўз'ехаць (інакш проста нельга было) на суседскі неапрацаваны ўчастак, як прыбег Сяргей Паўлавец з ланцугом ад бензапілы, усчаў бойку.

Участковы Р. Яроцкі сказаў мне, што па гэтаму факту ён склаў пратакол і справа будзе перададзена ў суд. Але ў мяне ёсць сумненне наконт таго, што хуліган атрымае па заслугах. Быў ужо выпадак, калі Паўлавец-старэйшы біў Алімпіяду Браніславаўну з паўтарагадовым унукам на руках. І што? А нічога — ніхто не стаў разбірацца.

— А колькі яны мне (г. зн. Паўлаўцы. — І. Б.) нерваў папсавалі, — уступае ў размову Ядвіга Іосіфаўна Шымкевіч. — Трыццаць пяць гадоў адпрацавала даяркай, думала, пайду на пенсію, адпачну, пажыву спакойна. Ды дзе там! Сусед не дае. То самавольна адхопіць кавалак участка, то кусты парэчак падкапае, то смецце і розны друз на агарод выверне. Выпісала ў калгасе гною пад бульбу, але праз гэты пракляты плот так і не змагла яго завезці.

Сустрэўся я таксама з пенсіянерамі Марыяй Піліпаўнай Шаўлюкевіч, Соф'яй Уладзіміраўнай Серачовай, загадчыкам хімсклада калгаса Валерыем Шкуратавым, іншымі жыхарамі Ураджайнай. І ўсе яны гаварылі, якія працавітыя, сумленныя, бескарыслівыя людзі Гардзевічы. І соткі апрацоўваюць, і тры месяцы смецце з вёскі вывозілі, хоць сельсавет і капейкі ім за гэта не заплаціў, і па ўласнай ініцыятыве прывезлі і ўкапалі бетонныя кругі для водаправода. Наогул, заўсёды адгукнуцца на любую просьбу, дапамогуць, выручаць, падзеляцца, чым могуць.

І, наадварот, ніхто добрага слова не сказаў пра Паўлаўцоў. Захапілі тэрыторыю, якая ім ніколі не належала, абнеслі высокім плотам сваю сядзібу, ператварыўшы яе ў непрыступную крэпасць. Жывуць, нібы на нейкім востраве, і адно сварацца з суседзямі, шкодзяць ім.

— Не разумею, ёсць у нас якая ўлада, закон ці няма, што ніхто не можа знайсці ўправы на такога чалавека? — атакаваў мяне пенсіянер І. Шчасны.

Добра разумею абурэнне і заканамернае пытанне састарэлага калгасніка. Сельсавет прыняў рашэнне аб гэтым плоце, вызначаў канкрэтныя тэрміны яго зносу, а ён як стаяў, так і стаіць...

ПРЫЗНАЦЦА, не хацелася выносіць на старонкі рэспубліканскай газеты гэту непрыгожую гісторыю мясцовага маштабу. Але, як сведчаць пісьмы, сігналы, што паступаюць у рэдакцыю, такія факты не адзінкавыя. Н. Хмялеўская з таго ж Сенніцкага сельсавета скардзілася на суседку В. Шаўкала, што тая захапіла яе зямлю. Чытаю ў адказе, які даслаў намеснік начальніка Галоўнага ўпраўлення архітэктуры і горадабудаўніцтва Мінскага аблвыканкома С. Іода: «У адпаведнасці з правадзімымі абмерамі зямельных участкаў, факт самавольнага захопу зямлі не ўстаноўлены. Грамадзянцы Хмялеўскай Н. В. неаднаразова даваліся пісьмовыя і вусныя тлумачэнні па гэтаму пытанню».

Што гэта, як не фармальная адпіска? Думаеце, пасля гэтага паміж суседзямі ўсталююцца мір і згода? Як бы не так!

Грамадзянка В. Дзік прынесла ў рэдакцыю заяву, у якой прасіла «разабрацца ў канфліктнай сітуацыі з суседзямі з-за двара, які яны захапілі, і мне няма пад'езду на маю сядзібу». Адрас гэтага разладу — в. Пяцеўшчына Крупіцкага сельсавета Мінскага раёна.

— Я не разумею, чаму магчыма такое самаўпраўства? — з роспачу гаварыла Вера Аляксандраўна.— Я ж у гэтым доме нарадзілася, жыла, а цяпер, пасля смерці маці, мяне суседзі нават на двор не пускаюць. Хіба гэта справядліва?

Сапраўды, абсурд. Крупіцкі сельсавет, як мясцовая ўлада, абавязаны быў зрабіць усё па закону, па справядлівасці. І старшыня сельсавета В. Туміловіч, да якога па нашай парадзе звярнулася жанчына, унікнуў у гэта няпростае пытанне, дапамог правільна разабрацца, зрабіў усё, што трэба, каб пагасіць канфлікт.

У пісьмах, скаргах часцей за ўсё сустракаюцца словы «захоп зямлі», «самавольства», «самаўпраўства». А разгараюцца такія канфлікты перш-наперш таму, што кіраўнікі мясцовых Саветаў, на жаль, яшчэ вельмі цяжкія на пад'ём, не спяшаюцца аператыўна вырашаць набалелыя, жыццёва важныя праблемы. А, як вядома, у такіх выпадках вакууму не бывае. Бяруцца гэта рабіць (і робяць) тыя, хто не мае ніякага права. Вось характэрны прыклад. Механізатару калгаса «Чырвоны сцяг» Валожынскага раёна Г. Сакалоўскаму для набытай аўтамашыны спатрэбіўся гараж. Начальнік вытворчага ўчастка М. Цішкевіч дае згоду на месца для яго будаўніцтва. І раптам брыгадзір Г. Чупрыс аддае ўчастак М. Салавей, якая ў в. Пятровічы нават не прапісана, а жыве ў горадзе. Усчынаецца канфлікт.

Пытаюся ў старшыні Яршэвіцкага сельсавета І. Южыка, як ўсё ж вырашана пытанне? І чую ў адказ: маўляў, гэта зямля належыць калгасу, трэба высвятляць, ці ёсць там на яе дагавор, іншыя неабходныя дакументы ў М. Салавей.

А вось пісьмо (копія яго накіравана ў Вярхоўны Савет БССР), напісанае пенсіянерам М. Сянкевічам ад імя жыхароў в. Валокі Карэліцкага раёна.

Чаго ж просіць Міхаіл Гаўрылавіч, які адпрацаваў на трактары ў калгасе 30, а жонка на свінаферме — 20 гадоў? Замяніць агарод, на якім ужо і бульба расці не хоча, выдзеліць 20 сотак у агульным севазвароце, а ўсяго для жыхароў вёскі — 2 гектары. Брыгадзір М. Таўлуй адмовіўся выканаць просьбу вяскоўцаў. Не дапамагла спасылка на Указ Прэзідэнта краіны, які дазваляе выдзяляць па гектару зямлі. Не захацеў унікнуць у справу старшыня калгаса: адмахнуўся запіскай таму ж... М. Таўлую. А праўленне гаспадаркі наогул паставіла ўмовы: хочаш памяняць соткі—заключай дагавор на вырошчванне агародніны для калгаснага кансервавага цэха.

М. Сянкевіч робіць такі вывад: «І калі Савецкая ўлада не можа працістаяць такім кіраўнікам, дык на што тады спадзявацца нам, сялянам, якія працавалі і хочуць працаваць на сваёй зямлі?» Як кажуць, не ў брыво, а прама ў вока.

Так, не толькі вяскоўцы, але і гараджане пацягнуліся да зямлі. Кожны хоча мець садовы ўчастак, агарод, многія не супраць атрымаць нават свой надзел, быць тут паўнаўладным гаспадаром. І гэта добрая тэндэнцыя патрабуе шырокай падтрымкі. Наколькі мне вядома, у многіх сельсаветах і раёнах правялі апытанне на прадмет выяўлення жадаючых узяць зямлю. Але, як піша старшыня савета ветэранаў калгаса імя Суворава Валожынскага раёна І. Карабан, у нашым Бабровіцкім сельсавеце запісалі жадаючых на надзелы, а ніхто не ведае, будуць іх даваць ці не. Сапраўды, мясцовыя Саветы толькі пачынаюць ствараць свае зямельныя фонды, няма лішніх акультураных плошчаў у калгасаў і саўгасаў. Значыць, трэба так і тлумачыць людзям, а не адмоўчвацца.

І яшчэ. Нельга адначасова рабіць добрую справу і ўчыняць шкоду. А менавіта аб гэтым гаворыцца ў пісьме з в. Ружампаль Станькаўскага сельсавета Дзяржынскага раёна, пад якім стаяць 17 подпісаў. Для выдзялення дачных участкаў тут без згоды вяскоўцаў сякуць і карчуюць калгасны сад, адвялі выган.

Ці не прывядуць вось такія непрадуманыя рашэнні да канфліктаў, падобных тым, што ніяк не гаснуць ва Ураджайнай, іншых вёсках?

І. БРАЛКА,
загадчык аддзела пісьмаў «Звязды».

Хто ў цераме?

Яшчэ адзін крок па адраджэнню разбураных гістарычных будынкаў зроблены ў Полацку. У старадаўняй частцы горада, аблічча якой сфарміравалася яшчэ ў канцы васемнаццатага стагоддзя, будаўнічым упраўленнем № 29 трэста № 16 пачата ўзвядзенне асабняка ў стылі барока. Заказчыкам стаў гарадскі Цэнтр навукова-тэхнічнай творчасці моладзі пры гаркоме камсамола.

Не з-за капрызу, а па неабходнасці заняўся гэтай цяжкай справай Цэнтр. Цяпер яго калектыў туліцца пад дахам Полацкага гаркома ЛКСМБ, а аб майстэрнях і іншых вытворчых памяшканнях і гаварыць не прыходзіцца. Атрымаўшы дазвол у гарвыканкоме на карыстанне зямлёй, камсамольцы звярнуліся ў аб'яднанне «Белрэстаўрацыя», якое ў кароткі тэрмін зрабіла праект.

— Разлічвалі, калі пачыналі гэту справу, укласціся ў 250 тысяч рублёў,— расказала галоўны бухгалтар Цэнтра НТТМ Аляксандра Крупкіна,— але цэны падскочылі: цяпер будаўніцтва будзе каштаваць больш як 600 тысяч. Аказаць фінансавую дапамогу ўзяўся мясцовы кааператыў «Элеватар». І ўсё б нічога, калі б не спыненне з нашай рэгістрацыяй. Без усякіх матываў гарвыканкам на працягу ўжо некалькіх месяцаў адмаўляе ў рэгістрацыі як самастойнага прадпрыемства. Мы звярнуліся ў суд. Яго рашэнне — неадкладна зарэгістраваць. Час ідзе, але нічога не мяняецца.

Як лічаць у цэнтры, ёсць падазрэнні, што гарвыканком, які даведаўся аб жаданні Цэнтра НТТМ «аддзяліцца» пасля завяршэння будаўніцтва асабняка, не супраць прыбраць да рук «церамок». Гэта толькі версія. Але доля праўды ў ёй, відаць, ёсць: інакш навошта б гарвыканкому так доўга цягнуць валакіту з рашэннем аб рэгістрацыі?

С. НІКАНОРАЎ,
кар. БЕЛТА.

Як жывеш, чалавек?

Сейце грэчку, аграномы!

З рэзкім павышэннем цэн на прадукты і ўвядзеннем талонаў на некаторыя дэфіцытныя тавары, вядома, іх у вясковых крамах крыху пабольшала. Але, на жаль, не ўсіх. Напрыклад, жыхарам вёсак нашага калгаса па-ранейшаму даволі складана купіць крупы. Шчучынскі райвыканком мала выдзяляе іх для вяскоўцаў. У мясцовых магазінах мы не можам набыць рыс, макаронныя, іншыя вырабы. А яны калгаснікам вельмі патрэбны. Асабліва ў гарачы, напружаны час палявых работ. Не сакрэт, што калі як след не падсілкуешся — не папрацуеш.

Хачу сказаць, што ў гэтым няпростым становішчы нашых калгаснікаў выручае грэчка. Галоўны аграном гаспадаркі Іван Крупіца і аграном-насеннявод Іван Астапчык адвезлі на млынкамбінат тры тоны грэчкі і зрабілі там з яе крупы для калгаснікаў.

Наогул немалая заслуга гэтых спецыялістаў у вырошчванні каштоўнай крупяной культуры. Значную частку яе зерня наш калгас прадаў дзяржаве, засыпаў неабходны насенны фонд і сёлета зноў засее 100 гектараў.

Хацелася б параіць аграномам усіх гаспадарак рэспублікі: не бойцеся, смялей сейце грэчку. Хоць бы, як мы, на 100 гектарах у кожным калгасе і саўгасе. Тады грэцкія крупы будуць і ў вяскоўцаў, і ў гараджан.

І. САНІКЕВІЧ,
заслужаны палявод калгаса «Нёман» Шчучынскага раёна.

Колькі каштуе шчаслівае дзяцінства?

Пісаць пра новыя цэны — занятак няўдзячны. Па-першае, пра іх ужо столькі напісана, што па газетных старонках за гэтыя два месяцы пракацілася натуральная хваля абурэння. Па-другое, няма надзеі хоць што-небудзь змяніць.

І ўсё-такі хочацца выказацца. Прычым не пра каўбасу за 30 р. і не пра касцюмы за 700. Пытанне сціплае: чаму так непрыстойна, пабандыцку ўздаражала тое, што традыцыйна лічыцца дзіцячым ласункам — марожанае, печыва, цукеркі, сокі і г. д.? Ажно дрыжыкі бяруць ад лічбаў на цэнніках. Марожанае, якое да 2 красавіка каштавала 18 капеек, зараз прадаюць за 70. Адкуль узялася гэта лічба? Падлічым: малочныя прадукты падняліся ў цане ў 2 разы, цукар — у 3, марожанае — канчатковы прадукт — у 3,9 раза. Вы што-небудзь разумееце? Я — не. Альбо сушка. Звычайная сушка, якая каштавала 51 кап. за кілаграм. Цяпер чамусьці 2.50, і гэта пры тым, што хлебапрадукты падаражалі ў 3 разы. Я ўжо не кажу пра печыва па восем рублёў за кілаграм.

Вы бачылі калі-небудзь, як дзяўчаты бяруць адну шклянку соку на дваіх? Я бачыў. І нават пасля забароны Вярхоўным Саветам рэспублікі продажу сокаў па свабодных цэнах. Таму што забарона, як высветлілася, датычыць толькі сокаў мясцовай вытворчасці (вельмі рэдка — бярозавы і практычна ніколі — яблычны). Астатнія — вінаградны, гранатавы, грушавы, мандарынавы, лімонны — ужо дасягнулі ўзроўню цэн на марачнае віно, і спрачацца з гэтым фактам дарэмна: сокі прывазныя.

Зараз лета, і кожнае дзіця кожны дзень хоча з'есці марожанае ці піражанае, папіць соку ці напітку. Хацець — хоча, а вось ці можа?

Нядаўна ў штотыднёвіку «Аргументы и факты» я ўбачыў цікавыя лічбы: аказваецца, у сярэдняй брытанскай сям'і на харчаванне выдаткоўваецца каля 9,1 працэнта чыстага даходу. Тады я зрабіў свае падлікі. І раней ведаў, што параўнанне з брытанцамі па ўзроўню жыцця будзе не на нашу карысць, але не падазраваў, што ў такой ступені. Мяркуйце самі: сукупны месячны даход сярэдняй нашай маладой сям'і (зарплата плюс кампенсацыя мінус падаткі), якую складаюць працуючыя тата, мама — каля 700 рублёў. Як правіла, у тых, хто зарабляе намнога больш, ужо няма дзяцей у тым узросце, калі штодня трэба даваць на марожанае, таму іх не бяром. Дык вось, 9,1 працэнта ад гэтай сумы хопіць толькі на тое, каб кожны дзень пачаставаць дзіця марожаным ці піроЖным і напаіць яго сокам. Ледзь-ледзь хопіць.

Хто не верыць, няхай зойдзе ў кафэ, дзе 100 грамаў марожанага з сіропам ці шакаладам каштуюць 97 капеек, а шклянка соку — ад 76 капеек да 1,82 рубля. А раптам дзіця захоча не 100 грамаў марожанага, а 150? Дзірка ў бюджэце! А калі дзіця не адно? Катастрофа!

Як мне растлумачылі ва ўпраўленні гандлю Мінгарвыканкома, усе цэны, апрача свабодных, зацверджаны Дзяржэканомпланам БССР. Менавіта сур'ёзныя дзядзькі ў гальштуках падлічылі, колькі трэба ўзяць з дзіцяці, каб эканоміка рэспублікі ўтрымалася на краі бездані. Вядома, усе падлікі навукова абгрунтаваныя. Вядома, менш нельга.

Толькі тлумачыць разгубленаму дзіцяці, чаму так атрымалася, што на марожанае не хапае грошай і што рубель сорак за бутэльку «Фанты» — вельмі дорага, прыйдзецца не сур'ёзным дзядзькам, а бацькам. З болем, з сорамам, але прыйдзецца.

А. БЯРСУДСКІ.

Хай загучаць званы

Правільна кажуць: не адзіным хлебам жыве чалавек. Ён адчувае штодзённую патрэбу ў так званым духоўным пажытку. І, пэўна, не памылюся, калі скажу, што на першае месца па ўздзеянню на чалавека можна смела паставіць музыку.

Размова сёння пойдзе аб званах, якія М. Глінка ўвёў у заключную сцэну «Слаўся», а М. Мусаргскі вельмі ўдала выкарыстаў у сваім вядомым творы «Світанак на Маскварацэ», які з'яўляецца ўверцюрай да оперы «Хаваншчына». А званы Хатыні? Яны нікога не пакідаюць абыякавымі.

Цяпер, калі набывае першапачатковы выгляд Петрапаўлаўскі сабор у Гомелі, трэба спадзявацца, што будзе адноўлена і званіца. Добра было б стварыць на ёй храматычны гукарад, які дазволіў бы ўзнаўляць творы класікі, духоўныя мелодыі, напевы народнай музыкі.

Упэўнены, што яны зацікавілі б не толькі веруючых, але і многіх наведвальнікаў парку (сабор знаходзіцца там). Аснова для гэтага ўжо ёсць — некалькі званоў сабора. Я ведаю: ёсць цудоўныя званы ў Ветцы, іншых раёнах.

Мяркую, што зараз самы час пачаць дзейнічаць: ідзе падрыхтоўка да 850-годдзя горада. Спадзяюся, ідэю стварэння званіцы падтрымаюць абласное ўпраўленне культуры, дырэкцыя Парку культуры і адпачынку імя Луначарскага, духоўныя служыцелі.

В. РАДЗЬКІН,
выкладчык Гомельскага музвучылішча.

У БУРАХ КРЫЗІСУ—ШЛЯХ ДА РЫНКУ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

— Але ці не пойдзе тады ваш карабель да тых жа змрочных берагоў каманднa-адміністрацыйнай сістэмы ці яшчэ горш — да дыктатуры?

— Не пойдзе, бо мы гэту ўладу выкарыстаем, у першую чаргу, для стварэння рынку, ажыццяўлення зямельнай рэформы, шырокай прыватызацыі ў розных сферах. Канешне, гэта справа не простая, прыходзіцца пераадольваць супраціўленне кансерватараў. Не так хутка, як хацелася б, ідзе на сяле стварэнне шматукладнай эканомікі. Каб зямельная рэформа прасоўвалася наперад, прапануем нашаму Камітэту па зямельнай рэформе і землекарыстанню пры Савеце Міністраў БССР прадаставіць права выдзяляць зямлі для фермерскай або садова-агародніцкай гаспадаркі нават без згоды таго ж землекарыстальніка з асобе калгаса-саўгаса. Камітэт ужо выявіў у рэспубліцы 350 тысяч гектараў нявыкарыстаных або нерацыянальна выкарыстоўваемых зямель.

У рэспубліцы да канца мая ўдалося стварыць 427 сялянскіх гаспадарак, з іх 353 у гэтым годзе. Ім выдзелена 8,5 тысячы гектараў зямлі або ў сярэднім па 21 гектару на гаспадарку. За кошт дзяржавы да гэтых фермераў і хутароў пачынаем праводзіць дарогі, правадзіць электрычнасць, выдзяляць льготныя крэдыты на абзавядзенне гаспадаркі. Праблем тут, канешне, вельмі шмат. Скажам, практычна нідзе не вырашана на месцах для таго, каб калгаснікі, рабочыя саўгасаў рэальна адчулі сябе гаспадарамі сродкаў вытворчасці, а стратныя гаспадаркі пераўтвараліся ў асацыяцыі сялянскіх гаспадарак, кааператываў, арэндатараў. Сяло ж не можа застацца ў баку ад тых працэсаў, якія ў сувязі з пераходам да рынку разгарнуліся ў іншых галінах.

— Калі ўжо мы загаварылі аб прыватызацыі, то якая тут палітыка ўрада?

— Калі з эканамічных аспектаў прыватызацыі ўсё больш або менш ясна, то сацыяльна-палітычныя патрабуюць большай удумлівасці і ўзважлівасці. Галоўнае тут — не падарваць іх веру ў добрыя намеры ўлад. Чаму аб гэтым гавару? З вопыту ж перабудовы, з 1985 года наш народ вынес не толькі горыч, [illegible] А цяпер, [illegible] некаторым сацыяльным групам [illegible]. Усё гэта трэба ўлічваць.

Вось чаму мы з прыватызацыяй, прапанаваць нашай вызначанай прыватызацыі павінна быць [illegible]. Дзяржава павінна застацца гаранстам [illegible]. [illegible] бонаў або бясплатных рэспубліканскіх «грошай» для пакупкі акцый таго або іншага прадпрыемства, выкуп сваёй кватэры або іншай дзяржаўнай уласнасці павінна адбывацца з улікам асабістага ўкладу кожнага работніка ў дабрабыт грамадства, пры гэтым трэба ўлічваць працоўны стаж, узровень заработнай платы, узрост і г. д. Так, мы за прыватызацыю на сацыяльнай аснове. Яна і з'яўляецца прынцыпам сацыяльнай справядлівасці.

Лічым, што да канца гэтага года можна вывесці з дзяржаўнай уласнасці і перадаць у калектыўнае або асабістае карыстанне да адной чвэрці прадпрыемстваў гандлю, а таксама бытавых, рамонтных майстэрні, якія не патрабуюць вялікага першапачатковага капіталу, асабліва ведаў у галіне кіравання.

Прычым, псіхалагічны эфект такой прыватызацыі могуць даць немалы — падымуцца стандарты абслугоўвання, пачнуць аднаўляцца новыя гаспадаркі.

— Але для таго, каб рынак запрацаваў, патрэбна дакладнае эканамічнае асяроддзе, адпаведнае ўмовам. Пакуль жа ў краіне і рэспубліцы дзейнічае, і то з вялікімі перабоямі і прабуксоўкай, прымітыўны вытворча-тэхналагічны працэс — з аднаго завода на другі, з перавалачнай базы — да спажыўца...

— Урад цяпер імкнецца закласці асновы інфраструктуры рынку, уключаючы з'яўленне самых прадпрыемстваў, стварэнне таварна-сыравінных біржаў, брокерскіх і дылерскіх кантор, перадача ўжо не дзяржаўнай сістэмы матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння. Але калі ў рэспубліцы ў час з-за масавых недапаставак камплектуючых і сыравіны не прастойвалі сотні заводаў і не пачалося беспрацоўе, то тут заслуга нашага рэспубліканскага Дзяржснаба, які ў сутнасці трансфармаваўся ў сетку аптова-пасрэдніцкіх фірм. Вось, напрыклад, адна з іх — «Белэлектрапрыбор», нягледзячы на распад складзеных у свой час гаспадарчых сувязей, не дапусціла зрыву ў забеспячэнні народнай гаспадаркі кабельнай і электратэхнічнай прадукцыяй і больш таго вырабіла і набыла на дадатковую суму трыццаць мільёнаў рублёў. За кошт чаго?

Фірма пачала практыкаваць стварэнне сеткі малых прадпрыемстваў, у тым ліку на прыбытковых пачатках, набываць дадатковую прадукцыю шляхам таварабменных аперацый, [illegible] закупу і іншых крыніц, перапрафіляванне некаторых заводаў на выпуск неабходнай прадукцыі электратэхнічнай.

Фірмай, як заснавальнікам, была створана гаспадарчая асацыяцыя «Белэлектра», куды ўвайшлі асноўныя прадпрыемствы па выпуску электраўзбраення, ліфтоў, кабелю, электраправадоў і г. д. Асацыяцыя ўжо пачала вырабляць тое, у чым да гэтага часу мела вялікую патрэбу рэспубліка, напрыклад, тэлефонны провад, акумулятары і г. д.

У сваю чаргу, Дзяржснаб, бачачы, што [illegible], пачаў стварэнне структуры, якія здольны іх замяніць. Ужо створана [illegible] Беларуская універсальная біржа. Праведзены ўжо першыя торгі, у выніку якіх [illegible] дэфіцытнай прадукцыі, якой [illegible].

Пачалі ствараць біржы ў буйнейшых гарадах рэспублікі — Мінску, Магілёве, Гомелі.

Так, акцыянерная прадпрыемства «Мінская біржа» заснавала прадстаўнікі ўсіх уласнасці: [illegible] дзяржаўныя, сумесныя і малыя прадпрыемствы, кааператывы, таварыствы з абмежаванай адказнасцю, дзелавыя асацыяцыі, прыватныя асобы і г. д. Кожны з 109 акцыянераў біржы можа выходзіць на больш чым трыма акцыямі, што пазбаўляе гэтых [illegible] манапалізму. Мінгарсавет, які ўнёс вялікі ўклад у арганізацыю гэтага прадпрыемства, прадстаўлена права валодання адной прывілеяванай акцыяй. Гэта значыць — гарсавет будзе атрымліваць пастаянны гарантаваны прыбытак у адпаведнасці з дывідэндамі, якія пойдуць на павелічэнне [illegible] гарадскога бюджэту.

Ужо з гэтых прыкладаў відаць, як актыўна ідзе ў рэспубліцы стварэнне асноўных рынкавых інфраструктур, здольных аказаць усё больш уплыў на развіццё прадпрымальніцтва.

У сваю чаргу, урад стварыў свае фонды для падтрымкі і развіцця ініцыятывы прадпрымальніцтва.

Натуральна, што ў праграме па стабілізацыі эканомікі і сацыяльнай абароне насельніцтва мы не забыліся аб асноўнай мэце — працаўніках. Лічым, што ў гэтым годзе асноўная заработная плата ў вытворчых галінах павінна быць павялічана мінімум у паўтара раза, у 1992 годзе — удвая. І наогул у рынкавай эканоміцы ніякіх штучных абмежаванняў на ўзровень заработнай платы быць не можа.

— Вячаслаў Францавіч, паколькі гаворка зайшла аб аплаце працы і грошах, то ці не падрыхтоўвае Саўмін рэспублікі ўвядзенне ўласных, беларускіх грошай? Ва ўсякім выпадку, аб гэтым ходзяць упартыя размовы.

— Што ж, мы не выключаем такой магчымасці, але толькі ў крайнім выпадку. Тут больш мінусаў, чым плюсаў.

Складанасці пачынаюцца не з [illegible] грошы, а з таго, як замкнуць на іх увесь эканамічны абарот у рэспубліцы.

Па-першае, яго трэба будзе ліквідаваць. А гэта значыць, неабходна стварыць свае пагранічныя пункты, мытныя службы [illegible] курс грошай і да рубля, і наогул да ўсіх іншых валют.

А будучае ж у рэспубліцы ўсіх нацыянальных эканомік — за інтэграцыяй у адзіную эканамічную прастору [illegible].

І галоўнае — за гэтай адзінай сістэмай павінен быць пастаянны кантроль з боку ўсіх рэспублік, у тым ліку і нашай. Праца як Кабінета міністраў, так і да Вярхоўнага Савета краіны. Грашова-эмісійная палітыка цэнтра не павінна быць тайнай за сямю пячаткамі. Мы ўваходзім у Саюз на правах суверэннай дзяржавы. Нам трэба мець усе магчымасці актыўна абараняць свае інтарэсы.

Тым больш, што мы на гэта маем не толькі эканамічнае, але і ўвогуле маральнае права. Рэспубліка ніколі не звярталася да саюзнага цэнтра з просьбай аб датацыях. Наадварот, мы, калі ўзяць, скажам, нават мінулы, надзвычай цяжкі год, [illegible] больш чым [illegible] мільёнаў рублёў.

Але калі нашы патрабаванні да цэнтра не ўвянчаюцца поспехам, то мы будзем вымушаны, як бы гэта цяжка ні было, актыўна ўзяцца за стварэнне сваёй, аўтаномнай валюты.

Так што гаворка аб беларускіх грашах пакуль не ідзе, гаворка ідзе аб тым, каб [illegible] рэспублікі. Для гэтага ідзем на шырокія, непасрэдныя кантакты з замежнымі фірмамі, банкамі і прамысловымі, дзелавымі коламі, каб [illegible] замежным інвестыцыям.

Актыўна пайшоў працэс стварэння сумесных прадпрыемстваў. Менш чым за год нашаму Камітэту па знешнеэканамічных сувязях удалося прыцягнуць для супрацоўніцтва ў сумесных прадпрыемствах 54 замежныя фірмы са статутным фондам звыш 40 мільёнаў інвалютных рублёў.

Урад намераны выкарыстаць і такую нетрадыцыйную крыніцу ўмацавання эканомікі, як знешняя пазыка.

Далёка не вычарпаны магчымасці міжрэспубліканскага супрацоўніцтва, якое базіруецца на [illegible] адносінах паміж цэнтрам і рэспублікамі на аснове, якая ўлічвае ўзаемныя інтарэсы.

Вось таму, падсумоўваючы выказаныя думкі і факты, хачу сказаць, што курс рэспубліканскага карабля да рынку вызначаны і выверана. І ўсё больш расце ўпэўненасць, што самыя вялікія буры і штормы не перасіляць і не саб'юць з курсу.

Вёў гутарку Аляксандр ШАГУН, уласны кар. «Саюза» — спецыяльна для «Звязды».

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

САХАЛІН ПАД КРЫЛАМІ ТУ-154

Па новых маршрутах стартавалі 16 чэрвеня з Мінска два авіялайнеры ТУ-154, якія адкрылі рэгулярныя прамыя паветраныя зносіны сталіцы рэспублікі з Паўднёва-Сахалінскам і Благавешчанскам.

Палёты будуць выконвацца ў сераду і нядзелю: на Сахалін — з пасадкамі ў Омску і Чыце, а на берагі Амура — з пасадкамі ў Чэлябінску і Іркуцку.

Новыя далёкія рэйсы для беларускіх авіятараў справа амаль дабрачынная. Бо ва ўмовах, калі білеты падаражалі значна менш, чым гаручае і абслугоўванне самалётаў, больш выгаднымі сталі кароткія маршруты. Але інтарэсы пасажыраў, якім цяпер будзе значна лягчэй дабірацца на процілеглы край краіны, пераважылі фінансавыя меркаванні.

АЎКЦЫЁН—НЕ СРОДАК АБАГАЧЭННЯ

Амстэрдам — Мінск. У будынку пратэстанцкай царквы галандскай сталіцы адбыўся аўкцыён дзіцячай графікі. Аўтары работ — беларускія хлопчыкі і дзяўчынкі, якіх аб'яднала тэма Чарнобыля.

За вырučаныя ад продажу грошы 100 дзяцей з раёнаў, якія пацярпелі ад аварыі на ЧАЭС, змогуць адпачыць цяперашнім летам на беразе Байкала. Беларускі фонд культуры і міжнародная маладзёжная арганізацыя «Нехт стоп нью лайф» камплектуюць чарговую калекцыю дзіцячых малюнкаў, бо правядзенне зарубежных аўкцыёнаў стане традыцыйным.

(Кар. БЕЛТА).

КАШТОЎНЫ ГРУЗ

ЖЛОБІН. (М. Шуканаў). У адрас мясцовай праваслаўнай Свята-Троіцкай царквы з Аўстрыі прыбыў каштоўны груз, які з'яўляецца дарам аўстрыйскага цэнтра «Карытас Нібелунгасе» і, як адзначана ў дакументах, прызначаны для гуманітарных, а не камерцыйных мэт.

Дар уключае ў сябе вялікую колькасць лекаў, пяць тон цукру, малочны парашок, муку, мясныя кансервы і іншыя прадукты харчавання. Па словах настаяцеля царквы айца Канстанціна, гэту дапамогу плануецца размеркаваць актыўным прыхаджанам, якія маюць патрэбу ў маральнай і матэрыяльнай падтрымцы. Частка дапамогі будзе выдзелена інвалідам Вялікай Айчыннай вайны, малазабяспечаным воінам-афганцам і Жлобінскай школе-інтэрнату.

У час наведання Жыровіцкага манастыра. Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

У МАЛЕННІ АБ ПОДЗВІГУ І ЖЫЦЦІ

Ва ўсе часіны Айчына шанавала сваіх абаронцаў. І няхай сёння ў мітынговай мітусні знаходзяцца аматары паставіць пад сумненне многае, на чым трымаемся, у тым ліку і ахвярны подзвіг лепшых сыноў народных, — светлая ўдзячнасць абаронцам нашага дому будзе яднаць нашы душы. Таму свой візіт на беларускую зямлю Патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Алексій II пачаў з ускладання вянка да абеліска на сталічнай плошчы Перамогі. Прагучала «Вечная памяць» вызваліцелям зямлі беларускай, адбылося блаславенне гораду. Ва ўрачыстай цырымоніі ўзялі ўдзел і нашы дзяржаўныя дзеячы — намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета рэспублікі В. Шаладонаў, міністр замежных спраў Беларусі П. Краўчанка, некаторыя народныя дэпутаты БССР.

Над плошчаю лунала высокія і чыстыя гукі духоўнага спеву, спынялі прахожых і праезджых незвычайныя апраткі святароў. І былі слёзы на вачах у людзей — успамін аб чорнай навале вайны? Згадкі пра не менш цёмныя нашы часіны, калі ўсё сваё самае святое і ўзвышанае многія мусілі шчыльна зачыняць у сэрцы, бараніць ад зняважы і глумлення? Або радасць ад таго, што ўласная душа, нягледзячы на ўсё, жывая і здольная азвацца на людскія боль і шчырасць?

У той жа дзень адбылося маленне ў Крыжовай царкве, асвячонай у гонар свята Беларускіх святых, а таксама ўсяночная напярэдадні свята ў Свята-Духавым кафедральным саборы. Ляглі кветкі да мемарыяльнай дошкі ў гонар настаўнікаў славянскіх Кірыла і Мефодзія.

Дзень Беларускіх святых наўрад ці можна аднесці да святаў, якія шырока адзначаюцца веруючымі: уведзены сем гадоў назад па блаславенню Патрыярха Пімена, ён яшчэ не паспеў стаць агульнавядомым. Але ля сцен Жыровіцкага манастыра сёлета ў гэту нядзелю сабралася столькі людзей, колькі не збіралася, бадай, у дні самых вялікіх хрысціянскіх урачыстасцей.

...Жывы калідор з людзей і кветак. Святочныя мелодыі званоў. Урачыстае гучанне хору. Пышная, шматколерная цырымонія сустрэчы Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Алексія II завяршылася Боскай літургіяй у Свята-Успенскім саборы, у час якой Патрыярх здзейсніў хіратонію (рукапалажэнне) архімандрыта Канстанціна ў епіскапа Навагрудскага. На жаль, сцены сабора не змаглі змясціць і дзесятай часткі тых, хто з усіх куткоў Гродзеншчыны, Брэстчыны, Міншчыны імкнуўся ў гэты дзень трапіць у Жыровіцы.

З нагоды вялікага свята Жыровіцкі манастыр расчыніў дзверы перад гасцямі, сціпла выставіўшы перад пабочнымі позіркамі аскетычны побыт сваіх жыхароў.

Патрыярх наведаў Мінскую духоўную семінарыю, што месціцца ў сценах манастыра.

Вяртаючыся з Жыровіцкага манастыра, Патрыярх Алексій II наведаў і блаславіў месца будаўніцтва ў Мінску новага храма ў гонар іконы Божай Маці «Усіх журботных Радасце» ў памяць аб загінуўшых і церпячых ад чарнобыльскай катастрофы. Закладка памятнага каменя і асвячэнне месца, дзе ўзнімецца храм-помнік, адбыліся 26 красавіка г. г. пры ўдзеле мітрапаліта Філарэта.

***

Рэспубліканскі дзіцячы гематалагічны цэнтр наведаў Патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Алексій II. Адбылася перадача медыкаментаў кіраўніцтву цэнтра. Патрыярх выступіў перад сабраўшымися:

— Царкве раней была забаронена дабрачынная дзейнасць, — сказаў Патрыярх. — Тым больш прыемна, што тут, у Беларусі, паспяхова развіваюцца адносіны Беларускай Епархіі з Міністэрствам аховы здароўя рэспублікі. Адноўлена Праваслаўнае грамадства міласэрнасці, якое садзейнічае царкве ва ўсіх яе галоўных напрамках: асветніцкім, дабрачынным і місіянерскім.

На сустрэчы была выказана думка, што людзям патрэбна не толькі матэрыяльная падтрымка, а і проста чалавечая ўвага. Напрыклад, сёстры міласэрнасці, якія працуюць у гематалагічным цэнтры, акрамя распаўсюджвання 700 пасылак з харчаваннем і адзеннем бедным людзям, проста часта ідуць з добрым хрысціянскім словам да адзінокіх і няшчасных людзей. Патрыярх на сустрэчы прывёў словы апостала Паўла: «Вера без спраў мёртвая». Калі дзеці будуць адчуваць аб сабе неказённы клопат, то справа з выздараўленнем будзе рухацца хутчэй. Патрыярх перадаў у дар сёстрам міласэрнасці, а таксама ўрачам і дзецям гематалагічнага цэнтра Дзіцячую Біблію, 1 кнігу Свяшчэннай гісторыі і тры іконкі, асвячоныя ў час паломніцтва Алексія II у Іерусалім.

Л. РЫЖАНКОВА,
В. ЖДАНКО,
А. КОКТЫШ.

«Адабраць і раздзяліць»?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

У пункце парадку дня «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя заканадаўчыя акты Беларускай ССР...» дванаццаць падпунктаў. Парламентарыі вырашылі аб'яднаць першыя тры з іх: аб дэпартызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый; аб дэпалітызацыі праваахоўных органаў; аб уласнасці КПСС—КПБ.

З інфармацыямі па гэтых падпунктах выступілі: старшыня Камісіі па пытаннях развіцця прамысловасці, энергетыкі, транспарту, сувязі і інфарматыкі Вярхоўнага Савета БССР Аляксандр Кулічкоў, намеснік старшыні Камісіі па заканадаўству Уладзімір Станкевіч і старшыня Камісіі па пытаннях галоснасці, сродкаў масавай інфармацыі і правах чалавека Іван Каратчэня. Падкрэслівалася, што патрабаванні аб дэпартызацыі, забароне дзейнасці на дзяржаўных прадпрыемствах і ў арганізацыях, размешчаных на тэрыторыі Беларускай ССР, палітычных партый, іншых грамадскіх аб'яднанняў з'яўляюцца незаконнымі, яны супярэчаць Канстытуцыі Беларусі, міжнародным прававым нормам і законам, што дзейнічаюць на тэрыторыі рэспублікі. Іншая справа, што палітычныя партыі і грамадскія аб'яднанні не заўсёды прытрымліваюцца і кіруюцца гэтымі прававымі актамі, а Пракуратура БССР і яе органы на месцах не забяспечваюць нагляд за іх няўхільным выкананнем.

Як і чакалася, гэтыя пытанні — а найбольш «Аб уласнасці КПСС — КПБ» — выклікалі шырокі рэзананс сярод дэпутатаў, супярэчнасць думак і довадаў. Таму І. Каратчэня, выступаючы перад калегамі па парламенту, паімкнуўся прадставіць ім як мага больш поўную інфармацыю. Так, паведаміў ён, у адпаведнасці з дакументамі інвентарызацыі, якую праводзіць спецыяльна створаная камісія па экспертнай ацэнцы і праверцы законнасці валодання, карыстання і распараджэння гэтай маёмасцю, маёмасць Кампартыі Беларусі ацэньваецца ў 101 мільён рублёў. Яна прадстаўлена ў асноўным памяшканнямі адміністрацыйных і навучальных устаноў, партыйнымі выдавецтвамі, уласным жыллёвым фондам. Усяго ёсць 143 памяшканні і збудаванні, у тым ліку 105 памяшканняў партыйных камітэтаў, 8 выдавецтваў, 6 грамадска - палітычных цэнтраў, 8 гасцініц і інтэрнатаў, 7 аўтабаз і гаражоў, а таксама памяшканні Інстытута паліталогіі і партыйных архіваў. Акрамя гэтага на балансе Кіраўніцтва справамі ЦК КПБ у горадзе Мінску знаходзяцца дзевяць жылых дамоў на 955 кватэр. У 55 сумесных памяшканнях партыйныя камітэты карыстаюцца плошчамі прапарцыянальна долевага кошту капітальных укладанняў, унесеных на будаўніцтва за кошт сродкаў партыйнага бюджэту.

Шмат крыватолкаў узнікла апошнім часам вакол выдавецтва ЦК КПБ. Да 1957 года яно, як вядома, уяўляла сабой аб'яднанне газет «Звязда», «Советская Белоруссия», «Калгасная праўда», часопісаў «Камуніст Беларусі», «Блокнот агітатора», «Работніца і сялянка», «Вожык», а яго паліграфічнай базай на дагаворнай аснове з'яўлялася друкарня імя Сталіна Міністэрства культуры БССР. У сувязі са стварэннем газетна-часопіснай друкарні, здольнай друкаваць не толькі рэспубліканскія перыядычныя выданні, а і з матрыц газеты «Правда», «Известия», «Труд», «Комсомольская правда» і іншыя, распараджэннем Савета Міністраў БССР ад 21 лістапада 1957 года друкарня імя Сталіна была перададзена ў падпарадкаванне Кіраўніцтва спраў ЦК КПБ. Кошт яе матэрыяльных і фінансавых сродкаў складаў 1 мільён 769 тысяч 840 рублёў. У выніку праведзенай работы па рэканструкцыі, расшырэнню і мадэрнізацыі вытворчых магутнасцей выдавецтва ЦК КПБ стала адным з лепшых паліграфічных прадпрыемстваў краіны. Кошт яго асноўных сродкаў складае цяпер амаль 38 мільёнаў рублёў.

Патрабаванне стачкомаў аб нацыяналізацыі маёмасці партыі, падкрэсліў І. Каратчэня, выглядае больш чым сумнінельным. Па-першае, тэрмін «нацыяналізацыя» адсутнічае ў дзеючых цяпер саюзных і рэспубліканскіх прававых актах. Па-другое, такі ультрарадыкальны падыход супярэчыў бы Закону СССР аб грамадскіх аб'яднаннях, дзе прадугледжана, што грамадскія аб'яднанні, іх арганізацыі могуць мець ва ўласнасці памяшканні, збудаванні, жыллёвы фонд, грашовыя сродкі і г. д.

На думку народнага дэпутата БССР Івана Бамбізы, пастаноўка пытанняў аб дэпартызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый, аб дэпалітызацыі праваахоўных органаў і аб уласнасці КПСС — КПБ — гэта чарговая правакацыя. Асабліва небяспечна, падкрэсліў ён, уцягванне ў яе людзей працы. Аснова партыі — гэта не партыйныя кіраўнікі, а людзі, якія працуюць каля станка, у полі... Яны стаміліся ад палітыканства, ад няўпэўненасці ў заўтрашнім дні.

Яго падтрымаў дэпутат Уладзімір Канавалаў. Пастаноўка гэтых пытанняў, на яго думку, антызаконная і антыканстытуцыйная. У працоўных калектывах Магілёўшчыны лічаць, што яны надуманыя, штучныя.

З такім меркаваннем калегі не пагадзіўся Леанід Баршчэўскі. Гэтыя пытанні нікім не навязаныя, адзначыў ён, яны гучаць сёння ў працоўных калектывах. «Жывучасць партыйных структур тлумачыцца проста — добра плацяць, — зазначыў прамоўца. — І плацяць часцяком не партыйнымі, а дзяржаўнымі грашыма...» Ён прывёў лічбы, узятыя ў бухгалтэрыі Мінскага аўтазавода, якія сведчаць аб атрыманні партыйнымі і камсамольскімі вызваленымі работнікамі вялікіх прэмій і даплат за... укараненне новай тэхнікі і іншыя выключна вытворчыя паказчыкі. Прамоўцу падтрымалі Уладзімір Грыбанаў, Ігар Гермянчук і іншыя народныя дэпутаты БССР.

Дэпутат ад ветэранскай арганізацыі Міхаіл Качан сказаў: не грэбуючы ніякімі сродкамі, у тым ліку і супрацьзаконнымі, дэструктыўныя сілы ўпарта нагнятаюць антыкамуністычную істэрыю, зноў і зноў падбухторваюць Вярхоўны Савет да прыняцця антыканстытуцыйных рашэнняў. Такая пастаноўка пытання раўназначная забароне на дзейнасць Кампартыі, гэта шлях да насілля, да замены дэмакратыі самай жорсткай дыктатурай, адкрытым таталітарызмам. Гэта можа выклікаць новую хвалю канфрантацыі, паглыбіць раскол грамадства, яшчэ больш аддаліць вырашэнне надзённых праблем народа. Ды і самі патрабаванні аб дэпартызацыі і дэпалітызацыі, на яго думку, не толькі супрацьзаконныя, але і лжывыя, дэмагагічныя: размова ідзе аб перапартызацыі і перапалітызацыі. М. Качан зачытаў заклік 207 камуністаў — народных дэпутатаў БССР праявіць мудрасць, разважнасць, абачлівасць, астудзіць палітычныя эмоцыі, адкінуць амбіцыі ў імя народа, які даверыў народным выбраннікам свой лёс.

Аляксандр Лукашоў у размове зазначыў: нельга змешваць эканоміку і палітыку. На вытворчасці павінны чотка працаваць эканамічныя законы, а не ідэалагічныя схемы. Але, зыходзячы з вопыту, я не ставіў бы пытанне аб дэпартызацыі... Апазіцыя БНФ вядзе рашучую атаку за дэпартызацыю вытворчасці, але сама прадугледжвае ў сваіх рэгламентуючых дакументах тую ж самую арганізацыйную будову. Атрымліваецца, што яна не за дэпартызацыю, а за дэкамунізацыю. Трэба нам быць дакладнымі і прынцыповымі. Што датычыць нацыяналізацыі партыйнай маёмасці, адзначыў ён, то тут трэба падыходзіць вельмі ўважліва: не па прынцыпу — адабраць і кропка. Ёсць маёмасць, якую партыя набывала за свае грошы, але ж ёсць, скажам, і замежнае паліграфічнае абсталяванне, набытае за валюту. Дзе яе бралі? Я валютай узносы не плаціў...

Народнаму дэпутату Мікалаю Скарыніну давялося пабываць на многіх прадпрыемствах Польшчы. Рабочую партыю, сказаў ён, з прадпрыемстваў і арганізацый там вывелі, а яе месца заняла па-сутнасці новая партыя — «Салідарнасць». Гэта чакае і нас. Што ж датычыцца нацыяналізацыі маёмасці КПБ, то права на ўласнасць — недатыкальнае, тым болей пры эканамічных адносінах, якія мы збіраемся будаваць,— рынначных. Гэтыя ж думкі выказалі і падтрымалі Валянцін Вялічка, Васіль Саковіч, Міхаіл Мачуленка.

Як і заўсёды — з болем у душы, эмацыянальна і адназначна — выступіў на сесіі Аляксандр Лукашэнка. Ад імя групы дэпутатаў-камуністаў ён заявіў аб рашучай нязгодзе з палітыкай кіраўніцтва КПБ, партапарату, спрыяючых дэстабілізацыі грамадства. Гэта група мае намер падтрымаць курс Вярхоўнага Савета БССР на зацвярджэнне суверэнітэту рэспублікі ў адпаведнасці з прынятай Дэкларацыяй у саюзе раўнапраўных суверэнных дзяржаў: супрацоўнічаць з усімі плынямі і групамі, якія прызнаюць першачарговай задачай моманту выхад з эканамічнага, палітычнага і сацыяльнага крызісу; спрыяць развіццю ў рэспубліцы ўсіх відаў уласнасці; рашуча выступаць у абарону асобы чалавека, правоў меншасці; змагацца за дэмакратызацыю грамадства; супрацьстаяць любым спробам увесці ў рэспубліцы дыктатуру ў любых формах; спрыяць органам улады і кіравання ў рэалізацыі прынятых законаў БССР і Канстытуцыі рэспублікі для забеспячэння стабільнасці, выканаўчай дысцыпліны на аснове агульначалавечых каштоўнасцей; спрыяць пераўтварэнню КПБ у партыю парламенцкага тыпу... Заяву аб стварэнні ў Вяхоўным Савеце БССР дэпутацкай групы «Камуністы Беларусі за дэмакратыю» падпісалі Аляксандр Лукашэнка, Міхаіл Сукач, Васіль Даўгалёў, Міхаіл Слямнёў, Аляксандр Сасноў, Леанід Звераў, Інэса Драбышэўская. Але ж супраць многіх гэтых мэт і задач не выступае і Кампартыя Беларусі ў цэлым... І яе кіраўніцтва таксама.

Сёння парламент рэспублікі прадоўжыць абмеркаванне гэтых вострых надзённых пытанняў.

Л. РЫЖАНКОВА,
А. МЯСНІКОЎ.

БУДЗЕМ ГАНДЛЯВАЦЬ З НАРВЕГІЯЙ

Беларусь мае намер на працягу года адкрыць уласнае гандлёва-інфармацыйнае прадстаўніцтва ў Нарвегіі.

Аб гэтым паведаміў у інтэрв'ю ІАН намеснік старшыні Дзяржаўнага эканамічнага камітэта Беларускай ССР Уладзімір Кандраценка.

— Наша прадстаўніцтва будзе ажыццяўляць як адміністрацыйныя, інфармацыйныя, так і камерцыйныя функцыі. Мы, відаць, прадаставім яму права самастойнага заключэння здзелак.

Па словах У. Кандраценкі, адначасова можа быць адкрыта такое ж прадстаўніцтва нарвежцаў у Мінску.

КАНТРАБАНДА НЕ ПРАЙШЛА

МІНСК. Што б там ні казалі дрэннага пра нашчадкаў «рыцараў рэвалюцыі», у эфектыўнасці іх работы сёння не прыходзіцца сумнявацца. Вось свежы факт.

Супрацоўнікамі Упраўлення камітэта дзяржбяспекі БССР па Мінскай вобласці выяўлена група раскрадальнікаў дзяржаўнай маёмасці на адным з рэжымных прадпрыемстваў на тэрыторыі рэспублікі. Злачынцы спрабавалі наладзіць кантрабандны збыт за мяжу плацінавага дроту. У выніку праведзенай аперацыі ўсе падазраваемыя затрыманы. Каштоўны метал таксама ўдалося застаць на месцы. І вось цяпер за справу ўзяліся следчыя.

ЗНАЙСЦІ ХЛОПЧЫКА!

Удзень 11 чэрвеня ў вёсцы Ляхавічы Дзяржынскага раёна знік сямігадовы хлопчык Ігар Грыневіч. Яго прыкметы: рост 130 сантыметраў, вочы блакітныя, валасы русыя. Быў апрануты ў клятчастую чырвоную кашулю з кароткімі рукавамі і трыко сіняга колеру.

Просьба да ўсіх, каму хоць што-небудзь вядома пра лёс хлопчыка, хто бачыў яго ці чуў пра месца яго знаходжання, паведаміць у бліжэйшы аддзел міліцыі, а таксама пазваніць па тэлефонах: 5-33-66; 5-37-77; 5-37-93; 5-33-07.

Выпуск падрыхтавалі: А. СЛАНЕЎСКІ, А. КОКТЫШ.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

ШКОЛЬНАЕ ЛЕТА-91

Надышла пара адпачынку. Тысячы мінскіх хлопчыкаў і дзяўчынак вывезлі бацькі на першую змену ў піянерскія лагеры, якія размешчаны ў маляўнічых мясцінах вакол сталіцы рэспублікі. Гаспадары лагераў па меры магчымасці імкнуліся стварыць усе ўмовы для актыўнага адпачынку дзяцей, прагулак у лесе, спартыўных спаборніцтваў, цікавых гульняў і віктарын.

Чамусьці ў нашай свядомасці ўсталяваўся стэрэатып, што ў гэту вясёлую лагерную пару дзетвара зусім забывае пра падручнікі, увогуле кнігі. Пра падручнікі, пэўна, так і ёсць, а вось што датычыць мастацкай, асабліва прыгодніцкай літаратуры для сярэдняга і старэйшага ўзросту, то вопыт работы бібліятэкі Дома культуры ўпраўлення бытавога абслугоўвання Мінскага гарвыканкома пераконвае ў іншым. Ужо пяты год яе супрацоўнікі адкрываюць свой філіял у піянерскім лагеры «Палачанка», які належыць інстытуту «Белбыттэхпраект» і доследна-механічнаму заводу. Толькі за першыя тры дні работы лагера бібліятэкарка абслужыла больш як 200 юных чытачоў.

І. ТУГАРЫН.

НА ЗДЫМКУ: работнікі бібліятэкі —загадчык аддзела абслугоўвання Л. НІКІЦІНА і старшы метадыст І. ТРАФІЛАВА адбіраюць новыя кнігі ў піянерлагер.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

Што можа асінавае палена?

Кожную ноч жанчына пакутавала ад прыступаў астмы. Яе адрас добра ведалі на станцыі хуткай дапамогі. Так працягвалася некалькі гадоў... Але, калі яна зняла ў сваім пакоі «Спарадыус ігольчаты», які вісеў над ложкам, жорсткія прыступы спыніліся. Супадзенне? Выпадковасць? Ясусей Якаўлевіч Мейліцаў, намеснік старшыні камісіі па біялакацыйнаму эфекту, бачыць у гэтым факце заканамернасць — уплыў «адсмоктваючай» расліны на самаадчуванне жанчыны. Яго методыка ўзаемадзеяння энерга - інфармацыйных субстанцый у сістэме «чалавек-расліна» выклікае вялікую цікавасць. Мейліцаў жыве і працуе ў Маскве. А нядаўна мы сустрэліся з ім у Гомелі, дзе ён знаходзіўся па запрашэнню абласнога Цэнтра здароўя.

ВАША ЗДАРОЎЕ

Гэта стройны і элегантны, хоць ужо і не малады чалавек. Умее слухаць субяседніка, імгненна настройвацца на яго «хвалю». Я лаўлю сябе на думцы, што з яго атрымаўся б ніядрэнны псіхатэрапеўт. Але ён тэхнар па адукацыі. І нейкім чынам звязаны з медыцынай, дакладней з яе нетрадыцыйнымі відамі. З Гомелем Мейліцава звязвае далёкае юнацтва, тут у яго шмат сяброў. Ён — член клуба «Фенід», які створаны пры інстытуце механікі металапалімерных сістэм. Пад эгідай гэтага інстытута ў Гомелі праходзіла Усесаюзная канферэнцыя па нетрадыцыйных навуковых ідэях аб прыродзе. Выступленне на ёй Мейліцава атрымала першую прэмію.

Ніякіх «Амерык» Мейліцаў па сутнасці не адкрыў. Проста яму ўдалося больш глыбока прааналізаваць тонкую зменлівую ўзаемасувязь чалавека і прыроды і ўстанавіць некаторыя цікавыя заканамернасці.

— Сутнасць маёй работы ў наступным, — тлумачыць Ясусей Якаўлевіч. — Я вызначаю тыпы ўзаемадзеяння біялагічных субстанцый ў сістэме «чалавек-расліны» на аснове біялакацыйнага эфекту. Біялакацыйны метад быў вядомы яшчэ ў старажытным Кітаі. Сёння ён шырока выкарыстоўваецца ў геалогіі, археалогіі, у сістэме інфармацыйна - энергетычных адносін чалавека і прыроды. Устаноўлены тры віды ўплыву раслін на чалавека. Пры ўзаемадзеянні з адным з іх энергетыка чалавека павялічваецца. Гэта «падсілкоўваючыя» расліны. Ёсць «адсмоктваючыя», якія змяншаюць яго энергетыку. Два гэтыя віды валодаюць ярка выражаным лячэбным эфектам. Ёсць і нейтральныя расліны ў адносінах да чалавека, калі іх энергетыка застаецца нязменнай.

У наш век захаплення новамоднымі прэпаратамі, экстрасенсамі, астролагамі Мейліцаў абвяшчае забыты лозунг: «Народ, да прыроды!» Хоць мы і самі несвядома імкнёмся на яе ўлонне, пры кожным зручным выпадку спяшаемся вырвацца з каменных джунгляў, каб «закаціцца» на пару дзён куды-небудзь у ціхае мясцёчка, а потым вярнуцца адпачыўшымі і абноўленымі... Мейліцаў дае нам ключ да разгадкі прычыннай сувязі гэтых з'яў.

...Мы сядзім з ім у кабінеце, і ён падрабязна расказвае пра свае даследаванні раслін. Вельмі добра ўплываюць яны на чалавека, рэгулюючы крывяны ціск, здымаюць спазмы, змякчаюць праяву вегета - сасудзістай дыстаніі. Варта, скажам, пасядзець, прыхінуўшыся да «свайго» дрэва, як сімптомы такіх захворванняў знікаюць.

—У маёй жонкі назіраецца павышаны крывяны ціск, — расказвае Ясусей Якаўлевіч. — Бяроза ў яе і ў мяне падсілкоўваючае дрэва. Я прапаную ёй пасядзець ля бярозы. Верхні ціск зніжаецца з 190 да 125, а ніжні — з 110 да 75 і трымаецца на такім узроўні дзён восем без усялякай хіміі.

Лячэбным эфектам валодаюць, паводле слоў Мейліцава, «адсмоктваючыя» дрэвы. У слоўніку Даля можна прачытаць: «Калі баліць галава, прыкладзі асінавае палена». Жарт? Мейліцаў пацвярджае эфект: «Сапраўды, так здымаецца боль». І яшчэ ў Даля: «Калі зводзіць сутаргай нагу, прыкладзіце асінавае палена», «Калі не хочаце, каб капуста перакісла, пакладзіце ў яе асінавае паленца»...

Справа, аказваецца ў тым, што квашанне — гэта працэс жыццядзейнасці мікробаў, а асінавае паленца рэзка яго абмяжоўвае. Па гэтай жа прычыне купалы цэркваў пакрывалі асінай. У асіне не жыве і жучок — шашаль.

Цяпер Мейліцаў вядзе курсы ў Ленінградзе, плануе пачаць навучанне групы ўрачоў у Гомелі. Сам чалавек вызначыць сваё «падсілкоўваючае» і «адсмоктваючае» дрэва не можа. Патрэбны апаратар, які б валодаў біялакацыяй і быў знаёмы з методыкай Мейліцава. Усё вельмі індывідуальна. Хоць нейкія заканамернасці ёсць. З назіранняў у сярэдняй паласе Расіі ў 60 працэнтаў выпрабоўваемых «падсілкоўваючым» дрэвам аказаўся дуб, у 24-х—бяроза. У некаторых—рабіна і сасна. А вось «адсмоктваючым» дрэвам у большасці сталі асіна і таполь.

Загадзя прадбачу іронію некаторых скептыкаў: калі, маўляў, у аптэцы няма лекаў, пойдзе ў ход і асінавае палена. Жарт жартам, а ў методыцы Мейліцава ёсць, безумоўна, рацыянальнае зерне. Таму што чалавек—гэта дзіця жывой прыроды, часцінка яе непарыўнага цэлага. Мейліцаў яшчэ раз напамінае нам гэту вечную і мудрую ісціну.

С. СМІРНОВА.

З снежня 1969 года Масква хавала 88-гадовага «чырвонага маршала» Варашылава, чыё імя ўжо даўно ператварылася ў прапагандысцкі сімвал і заставалася ў гэтай якасці і ў гады «адлігі», і пасля зняцця Хрушчова. У жалобныя дні па выпадковаму супадзенню ў Маскве праходзіла нарада кіраўнікоў сацыялістычных краін, і над труной нябожчыка роўна за 20 гадоў да свайго падзення ў адну шарэнгу сталі Нікалае Чаушэску і Эрых Хонекер, Тодар Жыўкаў і Густаў Гусак. Такімі былі провады ў апошні шлях чалавека, які адыграў своеасаблівую і сумную ролю ў лёсе нашай краіны.

Варашылаў і Айчынная вайна

Рой МЯДЗВЕДЗЕЎ,
Пётр ХМЯЛІНСКІ

У ДАВЕННЫ ЧАС без культу Варашылава была, здавалася, немагчыма і гісторыя, і бягучая прапаганда. Мастакі пісалі палотны, на якіх кіраўнік Чырвонай Арміі паказваўся разам са Сталіным. З адпаведнай патэтычнай творчасці можна прывесці «народную» кабардзінскую песню:

Посреди бойцов, перед сраженьем
Богатырски величав и строен,
Боевым сверкает снаряженьем
Ворошилов — знаменитый воин...

Ананімныя аўтары не падумалі пра тое, як недарэчна «сверкать снаряженьем перед сраженьем» у век агнястрэльнай зброі. Падобныя творы і адпаведныя мерапрыемствы культавага характару падтрымлівалі і прапагандавалі легенду пра беспрытульнага хлопчыка, які вырас ва унікальнага «пралетарскага палкаводца», кіраўніка мацнейшай у свеце арміі.

Асноўная адказнасць за трагедыю 1941 года, за тую вялікую цану, якую заплацілі за перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне, безумоўна, ляжыць на Сталіне. Ён імкнуўся сам накіроўваць і кантраляваць працэс падрыхтоўкі краіны і арміі да вайны, што само па сабе было абсурднай прэтэнзіяй. Адмоўны эфект узмацняўся адсутнасцю ў Сталіна ваеннай адукацыі і сур'ёзнага ваеннага вопыту. Пры такіх абставінах многае залежала ад чалавека, які непасрэдна кіраваў арміяй. Варашылаў стаяў на чале Чырвонай Арміі на працягу 15 гадоў. Наўрад ці гэты рэкорд савецкай гісторыі будзе калі-небудзь перасягнуты. За такі час, пры дастатковай кампетэнтнасці і гібкасці, можна было зрабіць многае. На няшчасце, Варашылаў неабходнымі якасцямі не валодаў. Ён не ўмеў (ды і не спрабаваў) адстойваць перад Сталіным свой пункт гледжання, не займаўся па-сапраўднаму самаадукацыяй, і наогул пытанні абароны краіны трактаваў павярхоўна. Так, 22 чэрвеня 1941 года раптам выявілася, што нават для Галоўнага камандавання ў Маскве не было загадзя падрыхтавана падземнага каманднага пункта ці вузла сувязі, і ці будуць паступаць у Генштаб звесткі з фронта — залежыць толькі ад таго, ці здагадаецца і ці зможа працаўнік разбамбіць Цэнтральны тэлеграф на вуліцы Горкага. Прыкладаў страшных упушчэнняў у пытаннях, якія адносіліся да кампетэнцыі Варашылава, можна прывесці шмат. Даходзіла да трагікамічнага: некаторыя армейскія статуты былі засакрэчаны нават ад тых камандзіраў, якія павінны былі імі кіравацца.

Клімент Яфрэмавіч любіў практыкавацца ў стральбе з розных відаў зброі (ён быў выдатным стралком), выступаць на розных партыйных форумах, адбіраць батальныя палотны для выстаў, наведваць спектаклі і канцэрты і г. д. Да 1937 года яго нізкі інтэлектуальны і прафесіянальны ўзровень і празмерныя прыхільнасці да далёкіх ад ваеннай справы рэчаў часткова кампенсаваліся высокім прафесіяналізмам іншых кіраўнікоў Чырвонай Арміі, такіх, як Тухачэўскі або Убарэвіч. Аднак так не магло працягвацца бясконца, бо ў лепшых камандзіраў нарком абароны не карыстаўся ніякім аўтарытэтам. У 1936 годзе некалькі высокапастаўленых ваенных паставілі перад Сталіным пытанне аб адстаўцы Варашылава. «Так, ён дурань, — адказаў ім Сталін, — затое не лезе ў Напалеоны». Гэта рэпліка не толькі адхіляла магчымасць адстаўкі старога сябра і прыхільніка правадыра, але і мела намёк на нейкіх неназваных людзей, якія, магчыма, «лезуць у Напалеоны». Жудасныя падзеі 1937 года прасвятлілі туманны сталінскі намёк.

Сам Варашылаў, падводзячы вынікі крывавай чысткі ў арміі, у канцы 1938 года заявіў, што колькасць выкрытых шпіёнаў і ворагаў народа ў арміі дасягнула 40 тыс. чалавек. Але самыя вялікія страты мелі месца сярод вышэйшых камандных кадраў. Менавіта ў гэтым звяне страты былі больш за ўсё незваротнымі і небяспечныя катастрофай у выпадку блізкай вайны. Як вядома, разгром каманднага саставу Чырвонай Арміі прывёў у захапленне Гітлера. Тэрор у арміі не мог праводзіцца без ведама і актыўнага ўдзелу «пралетарскага палкаводца». У многіх выпадках камандзіры і камісары, у тым ліку і сябры Варашылава па грамадзянскай вайне, аказвалі ўзброенае супраціўленне супрацоўнікам НКУС, якія прыходзілі да іх з ордэрамі на арышт. І тады Варашылаў асабіста запэўніваў абвінавачваемых па тэлефоне або тэлеграфу, што сам ва ўсім разбярэцца і даложыць Сталіну, угаворваў падпарадкоўвацца НКУС. У самыя чорныя для арміі і флоту тыдні на яго імя прыходзіла штодзённа да 2 тыс. пісьмаў ад арыштаваных і іх сваякоў з запэўненнямі і доказамі адданасці Савецкай уладзе.

Афіцыяльна, у сваіх адкрытых і закрытых выступленнях, нарком называў рэпрэсіраваных «поскуддзю», «вырадкамі» і «здраднікамі». Ён не пасаромеўся публічна прыпомніць асуджаным на смерць былую крытыку ў свой уласны адрас, упэўнена інтэрпрэтуючы падобныя факты як здраду Радзіме. Яго подпісы ёсць пад тысячамі дакументаў, санкцыяніраваўшых пакаранні смерцю ні ў чым невінаватых камандзіраў, якія маглі б адыграць важную ролю ў Вялікай Айчыннай вайне і не дапусціць хоць бы часткі тых трагедый, што напаткалі нашу армію і народ.

Разам з тым, «выяўленне» ў арміі такой вялікай колькасці замаскіраваных ворагаў рабіла няўстойлівым становішча самога «чырвонага маршала», таму што яму цяпер з лёгкасцю маглі быць прад'яўлены абвінавачванні ў страце пільнасці і нават у дапамозе ворагам, тым больш, што многія арыштаваныя ў сваіх адчайных пісьмах да наркома напаміналі яму пра мінулыя сувязі, кантакты, сяброўскія адносіны. Нездарма Варашылаў, асыпаючы іх стандартнымі палітычнымі лаянкамі той эпохі, адначасова вымушаны быў гаварыць аб быццам дапушчанай ім самім залішняй даверлівасці да падначаленых, гаварыць у прымяненні да сябе такія словы, як «віна» і «памылка».

Іншы раз, калі прад'яўленыя каму-небудзь з ваенных абвінавачванні маглі кінуць цень і на самога Варашылава, ён прыкладаў намаганні да таго, каб вывесці чалавека з-пад удару. У іншых, дастаткова рэдкіх, выпадках ён, відаць, спрабаваў выратаваць камандзіраў, якія чамусьці запомніліся яму, тых, каго ён у думках выдзяляў сярод іншых. Тут асобна трэба сказаць пра вядомага маршала Жукава, чый уклад у перамогу над фашызмам вялікі і агульнапрызнаны. У 1937 годзе Жукаў таксама вісеў на валаску, яму таксама былі прад'яўлены абвінавачванні ў дапамозе «ворагам народа», і ён таксама, як і тысячы іншых, адправіў пісьмо Варашылаву, спадзеючыся на яго дапамогу. На гэты раз пісьмо не прапала дарэмна: нарком выбраў яго з тысяч скаргаў і пайшоў да Сталіна. Правадыр па нейкай прычыне вырашыў тады змілавацца, і Жукаў застаўся жывы. Ён, аднак, служыў на пасадзе камандзіра корпуса, па ўзроўню даволі далёкім ад пасады начальніка Генштаба, на якой Жукаў сустрэў вайну. І тут у яго лёс зноў умяшаўся Варашылаў. У маі 1939 года японскія войскі ўварваліся на тэрыторыю Манголіі, якая мела дагавор аб дружбе з СССР. Ля ракі Халхін-гол пачаліся баявыя дзеянні. На пачатковым іх этапе Чырвоная Армія дзейнічала няўдала. Выслухоўваючы чарговы непрыемны даклад, Варашылаў раптам сказаў, што прычына няўдач заключаецца ў тым, што нашымі войскамі ў Манголіі камандуюць людзі, якія не з'яўляюцца прафесіянальнымі кавалерыстамі, тады як мангольская армія складаецца пераважна з кавалерыі. І менавіта ў якасці «добрага кавалерыста» ў Манголію быў пасланы Жукаў. Паспяховая аперацыя на Халхін-голе забяспечыла яму ў 1940-41 гадах хуткі рух па службовай лесвіцы і магчымасць з самага пачатку вайны ўплываць на падзеі ў стратэгічным маштабе. Але матывы, якімі кіраваўся Варашылаў пры выратаванні і вылучэнні аднаго з выдатных палкаводцаў другой сусветнай вайны, былі, мяркуючы па ўсяму, слаба звязаны з лепшымі рысамі Жукава — камандзіра. Справа ў тым, што ў пачатку 30-х гадоў ва ўпадак прыйшла ўзорная кавалерыйская дывізія імя Варашылава, якая ўваходзіла некалі ў састаў 1-й коннай арміі, дзе фарміраванне было звязана з імёнамі Сталіна, Варашылава, Будзённага. У той раз Кліменту Яфрэмавічу таксама спатрэбіўся «добры кавалерыст», і ён назначыў камандзірам дывізіі Жукава, знаёмага наркому па рабоце ў інспекцыі кавалерыі ў Маскве. Праз некаторы час Варашылаў наведаў дывізію. Ішлі манеўры. Дывізія дзейнічала добра. Але калі «любімы нарком» з'явіўся ў яе размяшчэнні, адбылася незвычайная нават для 30-х гадоў падзея: увесь асабовы састаў, які знаходзіўся ў межах дасягальнасці, пакідаў усе справы, выйшаў з вучэбнага боя і кінуўся да Варашылава з крыкам «ура». Нарком быў крануты да слёз, пачаў расказваць чырвонаармейцам, як ён стварыў іх дывізію ў гады грамадзянскай вайны. Відаць, успаміны Варашылава аб гэтым дні мелі вялікае значэнне ў лёсе Жукава, а значыць, ускосна, і ў тым, як склаўся потым ход Айчыннай вайны.

Такой бывае роля выпадковасці ў гісторыі.

(Працяг будзе.)

З любоўю да народнага танца

Даследаванне пытанняў, звязаных з народнай творчасцю, народнай культурай, становіцца асабліва актуальным у нашы дні, калі паўсюдна павышаецца цікавасць да фальклору, калі ён становіцца ўсё больш прыкметнай часткай сучаснай мастацкай культуры.

Кніга доктара мастацтвазнаўства Ю. М. Чурко «Беларускі харэаграфічны фальклор», (Мінск, «Вышэйшая школа», 1990 г.) адпавядае ў гэтым плане патрабаванням часу. Яна з'яўляецца фундаментальным і ўсебаковым даследаваннем народнай харэаграфіі, вынікам шматгадовай і інтэнсіўнай работы. За дваццаць з лішнім гадоў працы ў гэтай галіне аўтарам у палявых фальклорных экспедыцыях сабраны вялікі фактычны матэрыял. Ю. М. Чурко першая ў Беларусі і адна з першых у краіне занялася навуковай сістэматызацыяй і зборам сапраўднага харэаграфічнага фальклору. У кнізе, выдадзенай 18 гадоў назад, яна дала класіфікацыю і апісала вялікую колькасць нацыянальных танцаў. У новай рабоце іх колькасць значна ўзрасла, асабліва раней невядомых, знойдзеных у розных раёнах Беларусі за апошнія дзесяцігоддзі. Ужо адзін гэты факт заслугоўвае высокай ацэнкі. Але беларуская харэаграфія абавязана Ю. М. Чурко не толькі як фалькларысту - збіральніку, але і як сур'ёзнаму вучонаму-тэарэтыку, актыўнаму прапагандысту народнай танцавальнай культуры.

Вялікую каштоўнасць у працы Ю. М. Чурко ўяўляе сам фальклорны матэрыял, апісаны жыва, даступна, з вялікай любоўю. Пры цяперашняй крайняй беднасці харэаграфічнай літаратуры па фальклору (на жаль, ні ў адной з рэспублік практычна не выдадзена яшчэ ніводнага зборніка сапраўдных фальклорных танцаў) гэты матэрыял здаецца асабліва неабходным.

А. БАРЗОЎ,
прафесар.

г. Масква.

ТАМ, ДЗЕ ВАРАЦЬ ПІВА

Кідаючы позірк на падзеі шасцігадовай даўнасці — пастанову ад 17 мая 1985 года — з вышыні сённяшняга дня нават цяжка сабе ўявіць, што такое можна было прыдумаць на цвярозую галаву. Паводле падлікаў эканамістаў, антыалкагольная палітыка толькі з 1985 года па 1989 прынесла дзяржаўнай казне 40 мільярдаў рублёў страт. Дынаміка вытворчасці лікёра-гарэлачных вырабаў у 1987 годзе склала толькі 41 працэнт у параўнанні з 1980 годам.

Так, зараз можна сказаць, што ніяк не апраўдаліся надзеі айчынных «эксперыментатараў» — маўляў, мы працверазімся, і ўсё пойдзе як мае быць. Бяда ў тым, што раніцай мы прачнуліся такімі ж, як і былі ўчора. Мабыць, мы са сваім Указам не з таго канца падышлі. Перш за ўсё трэба змяніць саму сутнасць жыцця так, каб п'янстваваць проста не было часу. Да ўсяго трэба дайсці розумам. Як кажуць, п'яны праспіцца, дурань — ніколі. А ніжэй гаворка пойдзе пра канкрэтны адрас, які непасрэдна закранула славутая антыалкагольная кампанія. І хоць зараз гэта барацьба «не на жыццё», здаецца, ужо скончылася, але «параненыя», вобразна кажучы, засталіся ляжаць на полі бою.

Праблемны рэпартаж

Лідскі піўзавод — адно са старэйшых прадпрыемстваў рэспублікі. Сёлета яму споўнілася 115 гадоў. Так, менавіта ў 1876 годзе тут быў звараны першы літр піва. З таго часу завод бесперапынна выдае прадукцыю, за выключэннем, праўда, тых пяці гадоў, калі піўпром трэсла антыалкагольная палітыка. Парадокс, але ні рэвалюцыя, ні шматлікія войны не даймалі вытворчасць так, як апошнія «эксперыменты». Дарэчы, на піўзаводзе і цяпер ёсць людзі, якія працавалі тут у час Айчыннай вайны. Дырэктар Лідскага піўзавода Уладзімір Якаўлевіч Юфа сказаў, што на сённяшні дзень галоўная праблема — гэта адсутнасць тары і лімоннай кіслаты для вытворчасці безалкагольных напіткаў. Фонды ў дастатковай колькасці павінна пастаўляць вышэйстаячая арганізацыя—Гродзенскі харчпром. Іх, вядома, катастрафічна не хапае. А асноўны пастаўшчык тары — Гродзенскі шклозавод, які ў свой час таксама зведаў вялікія змены і быў перапрафіляваны — замест бутэлек пачаў рабіць шклоблокі. Зараз завод перапрафіляваны ў другі раз. Знайшлі старое абсталяванне, што яшчэ не паспелі парэзаць і здаць на пераплаўку, і вось на гэтых дапатопных агрэгатах завод з цяжкасцямі штампуе бутэлькі, якіх зноў-такі вельмі не хапае. А сёння і наогул усе пераходзяць на бартэр, вось і Гродзенскі завод мяняе бутэльку на гарэлку з заводамі ў Брэсцкай і Віцебскай абласцях.

Але дырэктар разумее, што спажыўца цяжкасці завода мала цікавяць. Яму патрэбен канчатковы вынік — піва. І тут пакупнікам стараюцца дагадзіць. Наогул, на заводзе асвоены выпуск пяці сартоў піва, апошняя навінка — фірменнае — «Стары замак». Яго смакавыя якасці ў хуткім часе ацэняць лідчане і жыхары Гродзенскай вобласці. А наогул, прадпрыемства паступова выходзіць на свае ранейшыя магутнасці. У мінулым годзе было разліта 2.030,8 дэкалітраў піва, а гэта ўжо больш, чым, напрыклад, у 1982-м. Для параўнання: у 1986 годзе піва было выпушчана намнога менш —1.860 дэкалітраў. Зараз ёсць усе магчымасці для нарошчвання вытворчасці. Але зноў старая хвароба—тара. Цікава, а ці ёсць у прадпрыемства дзелавыя сувязі з партнёрамі?

— Не, — адказвае дырэктар завода У. Юфа. — Яны поўнасцю парушаны ў 1985 годзе. Калі раней мы падпарадкоўваліся Міністэрству харчовай прамысловасці, то нарады, якія праводзіліся на ўзроўні міністэрства, хоць неяк збліжалі аналагічныя вытворчасці розных рэгіёнаў рэспублікі. Зараз жа мы разам з Гродзенскім і Навагрудскім заводамі ўваходзім у састаў Гродзенскага харчпрома і сувязей з іншымі абласцямі практычна няма, апрача тэлефонных званкоў на ўзроўні дырэктара.

Але, нягледзячы на шматлікія цяжкасці (а дзе іх зараз няма?), рабочыя, здаецца, задаволены. Прынамсі, цякучасці кадраў тут не назіраецца. А апошні крок кіраўніцтва завода і наогул задаволіў самых патрабавальных. З моманту ўвядзення кампенсацый кожны работнік атрымаў яе ў памеры... 345 рублёў, і прытым усе—ад дырэктара і да грузчыка. Таму, напэўна, і хваля забастовак і мітынгаў Лідскі піўзавод прамінула.

Акрамя таго, два гады назад была абноўлена матэрыяльна-тэхнічная база. Працэс стаў цалкам механізаваным. Але бяда ў тым, што парк не можа працаваць на поўную магутнасць, бо імпартная лінія «прывыкла да парадку». Адна з ліній — выемка і ўкладка бутэлек з кантэйнераў і ў кантэйнеры — працуе толькі з поліэтыленавымі скрынкамі, якіх зараз катастрафічна не хапае. Пакуль што лінія «вучыцца» працаваць з металічнымі, але ж гэта супярэчыць правілам эксплуатацыі, а па-другое, металічныя ніяк не забяспечваюць належнай прадукцыйнасці. Тым не менш, на заводзе штогод разліваецца 40 мільёнаў бутэлек першакласнага лідскага піва. Лічба, здавалася б, вялікая, але і такой колькасці яўна не хапае.

А ў заключэнне — самае важнае і неабходнае пытанне да дырэктара.

— Уладзімір Якаўлевіч, а вы самі піва любіце?

— А як жа...

І. КАРНЕЙ,
С. СУЛКОЎСКІ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

18 чэрвеня

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі. Інфармацыйны выпуск.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Незабыўнае». Фестываль фільмаў і тэлепраграм, прысвечаных 50-годдзю пачатку Вялікай Айчыннай вайны. «Узяць жывым». Тэлевізійны трохсерыйны мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі.
16.25. Праграма перадач.
16.30. Экран дзіцячага фільма. «Рысь вяртаецца». Шырокаэкранны мастацкі фільм.
17.40. «Замочак з сакрэтам». Мультфільм.
18.00. «Незабыўнае». Фестываль фільмаў і тэлепраграм, прысвечаных 50-годдзю пачатку Вялікай Айчыннай вайны. «Брэсцкая крэпасць». Дакументальны фільм.
18.55. Наш каментарый. Рыцары і махляры.
19.00. Панарама. Інфармацыйная праграма.
19.30. Факты і меркаванні. Рэспубліка выбірае шлях.
20.00. Вецер вандраванняў. Тэлевізійнае падарожжа.
20.45. Калыханка.
21.00. Футбол. Чэмпіянат СССР. «Хімік» (Гродна) — «Дынама» (Гянджа). 2-гі тайм.
21.50. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.05. Прэм'ера тэлевізійнага дзевяцісерыйнага мастацкага фільма «Плач перапёлкі». 7-я серыя.
10.15. Дзіцячая гадзіна (з урокам нямецкай мовы).
11.15. «Галоўны зорны». Мультфільм.
11.35. Канцэрт савецкай песні.
12.15. Актуальны рэпартаж.
12.30. В. Распуцін. «Рудольфіо». Фільм-спектакль.
13.45. Прэм'ера тэлевізійнага дакументальнага фільма «Мост».
14.35. Любімыя вальсы. Канцэрт.
15.00. ТСН.
15.15. «У быстрыні раз'юшанай ракі». Тэлевізійны мастацкі фільм. 2-я серыя.
16.30. Свет захопленых. «Пад знакам Рыбы».
16.45. «Сінiччын каляндар. Лета». Мультфільм.
16.55. Фільм — дзецям. «Тры вясёлыя змены». 2-я серыя «Памылка Мікошы».
18.00. Наш сад.
18.30. ТСН. Міжнародны выпуск.
18.45. «Найда». Мультфільм.
19.00. Прэм'ера шасцісерыйнага дакументальнага савецка-германскага фільма «Няхай будзе праклята вайна». Фільм 2-гі «Нападзенне».
19.35. «Мастацтва маладых». И. Гайдн. Канцэрт для трубы з аркестрам мі-бемоль мажор. Выконваюць С. Накаракаў і камерны аркестр «Віртуозы Масквы» пад кіраўніцтвам У. Співакова.
19.50. Прэм'ера тэлевізійнага дзевяцісерыйнага мастацкага фільма «Плач перапёлкі». 7-я серыя.
21.00. Час.
21.40 «Праводзілі мяне на вайну». Пісьменнікі аб вайне.
22.40. Актуальнае інтэрв'ю.
22.50. Упершыню на экране ЦТ. Мастацкі фільм «Горад Зеро».
0.30. ТСН.
0.50. Танцуе В. Пісараў.
1.50. Прэм'ера тэлевізійнага дзевяцісерыйнага мастацкага фільма «Плач перапёлкі». 7-я серыя.

Другая агульнасаюзная праграма

17.00. Грані. Мастацка-публіцыстычная праграма.
18.00. «Візітная картка». Музычная праграма з Ленінграда. Перадача 2-я.
18.45. Парламенцкі веснік Расіі.
19.00. Тэлевізійны музычны абанемент. Чароўны дар сеньёра Луіджы.
20.00. Весткі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Рытмічная гімнастыка.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.
22.25. Прэм'ера дакументальнага фільма «За фасадам». Пра экалагічную абстаноўку ў Краснаярску. Цыкл «Зямля трывогі нашай».
22.50. Мультфільм для дарослых.
23.00. Весткі.
23.15. «Пятае кола». Мастацка-публіцыстычная праграма.

19 чэрвеня

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі. Інфармацыйны выпуск.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Незабыўнае». Фестываль фільмаў і тэлепраграм, прысвечаны 50-годдзю пачатку Вялікай Айчыннай вайны. «Узяць жывым». Тэлевізійны трохсерыйны мастацкі фільм. 3-я серыя.
16.25. Праграма перадач.
16.30. «Віталь Біянкі». Тэлевізійны фільм.
17.30. Экран дзіцячага фільма. «Аліса ў Краіне цудаў». Мультфільм. 1, 2, 3-я серыі.
18.00. «Незабыўнае». Фестываль фільмаў і тэлепраграм, прысвечаны 50-годдзю пачатку Вялікай Айчыннай найны. «Халады ў пачатку вясны». Кароткаметражны мастацкі фільм.
18.30. Панарама. Інфармацыйная праграма.
19.00. Футбол. Чэмпіянат СССР. «Чарнаморац» (Адэса) — «Дынама» (Мінск).
У перапынку **(19.45)** — Наш каментарый. Кола згоды.
20.50. Калыханка.
21.05. Тэлевізійныя дакументальныя фільмы «Сказ пра «царыцу ваз», «Беламорскія ўзоры».
21.40. Рэклама.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.05. Прэм'ера тэлевізійнага дзевяцісерыйнага мастацкага фільма «Плач перапёлкі». 8-я серыя.
10.15. Дзіцячы музычны клуб.
11.00. «Праводзілі мяне на вайну». Пісьменнікі аб вайне.
12.00. ТСН.
12.15. Дзелавы кур'ер.
12.30. «Горад Зеро». Мастацкі фільм.
14.10. Прэм'ера дакументальнага фільма «Асобы геаграфічны пункт». Аб касмадроме Байканур.
14.30. Мультфільмы «Баранкін, будзь чалавекам», «Дом, які пабудаваў Джэк».
15.00. ТСН.
15.15. «Мелодыя на два галасы». Тэлевізійны мастацкі фільм. 1-я серыя.
16.25. Свет захопленых. «Увага, здымаю».
16.40. Фільм — дзецям. «Тры вясёлыя змены». 3-я серыя «Тайна Фенімора».
17.45. Музычная скарбніца. С. Танееў. Сімфонія № 4 дс мінор. Выконвае Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Саюза ССР. Дырыжор Я. Святланаў.
18.30. ТСН. Міжнародны выпуск.
18.45. Дзелавы кур'ер.
19.00. Прэм'ера шасцісерыйнага дакументальнага савецка-германскага фільма «Няхай будзе праклята вайна». Фільм 3-ці «Ілюзія Перамогі».
19.30. «Ты прыпомні, Расія...». Успамінае народная артыстка СССР Н. Сазонава.
19.55. Прэм'ера тэлевізійнага дзевяцісерыйнага мастацкага фільма «Плач перапёлкі». 8-я серыя.
21.00. Час.
21.40. Чалавек і закон.
22.55. Песня-91.
23.50. ТСН.
0.10. «Мелодыі даўніх гадоў». Кінаканцэрт.
1.00. Мультфільмы для дарослых. «Справа ў капелюшы», «Калодзеж», «Ліса, мядзведзь і матацыкл з каляскай», «Намаляваць пачатак».
1.40. М. Маскоўскі. Сімфанічная паэма «Аластор».
2.00. Прэм'ера тэл. 9-серыйнага мастацкага фільма «Плач перапёлкі». 8-я серыя.

Другая агульнасаюзная праграма

17.00. Дакументальны фільм.
18.00. «Колькі каштуе выедзенае яйка».
18.30. Мультфільмы.
19.00. Футбол. Чэмпіянат СССР. «Дынама» (Кіеў) — ЦСКА. Трансляцыя з Кіева.
У перапынку **(19.45)** — Весткі.
20.45. Добрай ночы, малышы!
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.40. Калаж.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
22.30. Канцэртная сюіта з балета П. І. Чайкоўскага «Спячая прыгажуня».
23.00 Весткі.
23.15. «Ён, яна і дзеці». Тэлевізійны мастацкі фільм.

РАДЫЁ

19 чэрвеня

7.00 — «Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.15 — «НТР навукова-тэхнічны радыёвеснік». 9.15 — «У цяжкі час вайны суровай». «У Налібоцкай пушчы». 10.15 — «Пісьменнікі Радзімы — дзецям». С. Іваноў. «Чэрвень, ліпень, жнівень». Па старонках аповесці. 10.37 — «Сябруем з песняй». Канцэрт. 10.50 — П. Макаль. «Алёшавы прыгоды». Вершы. 11.20 — «Толькі з дазволу прафкома...». Пра змены ў працоўным заканадаўстве. 11.40 — канцэрт. 12.00 — радыёстанцыя «Саюз». 12.30 — «У абедзенны перапынак». Інфармацыйна-музычная праграма. 13.30 — «На хвалі часу». 14.10 — «Для веруючых і няверуючых». Радыёчасопіс. 14.50 — «У Савеце Міністраў БССР. Урадавая прэс-служба паведамляе...». 15.30 — «Нашы славутыя землякі». Нататкі А. Слесарэнкі. Перадача 2-я, заключная. 16.15 — Ю. Сохар, Р. Смольскі. «На парозе жыцця». Радыёспектакль. 17.15 — канцэрт майстроў беларускай опернай сцэны. 18.40 — «Ад нашага ўласнага карэспандэнта». 19.30 — «Парламенцкі дзённік» 20.00 — вячэрняя казка. 20.10 — «Дзень нашага жыцця». На сесіі Вярхоўнага Савета БССР. 21.40 — вершы М. Федзюковіча. 22.15 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». Праграма «Фан-клуб». 23.15 — радыёстанцыя «Юнацтва».

НАДВОР'Е

18 чэрвеня

Усход, захад, даўжыня дня: Мінск — 4.36, 21.44, 17.08; Віцебск — 4.18, 21.42, 17.24; Магілёў — 4.26, 21.33, 17.07; Гомель — 4.32, 21.21, 16.49; Гродна — 4.53, 21.58, 17.05; Брэст — 5.03, 21.48, 16.45.

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца вельмі цёплае надвор'е, па паўночна-заходніх раёнах кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ў Гродна — 22—24, Мінску і Брэсце — 25—27, Віцебску — 26—28, Магілёве — 27—29, Гомелі — 28—30 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак чакаюцца кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ўначы 12—17, удзень — 18—23 градусы цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Ці можна не лічыцца з ісцінай»? Артыкул першага сакратара ЦК Кампартыі Беларусі, члена Палітбюро ЦК КПСС А. Малафеева.

«Вось вам!» Роздум над пісьмамі на тэму дэпартызацыі працоўных калектываў.

«Завём да дабра і справядлівасці». Пра дзяцей і пра нас.

«Аўтавакзал, які «павіс» у паветры». Роздум галоўнага інспектара пасажырскіх перавозак Мінтранса БССР.

«Страх вітамінамі не здымеш...» Сустрэча з вядомым псіхатэрапеўтам А. Галавачом.

Шашкі, шахматы.

«Спортлата»

Вынікі 24-га тыражу:
«Шэсць з 45»:
4—9—14—18—23—29
«Пяць з 36»:
4—6—15—19—23
(ТАСС).

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС
220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 102.822.
Індэкс 63850.
Зак. № 117.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12